

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA TÜRK POLİSİNİN ALMAN VE AVUSTURYA POLİS TEŞKİLATLARI İLE İŞBİRLİĞİ(1923-1938)

THE COOPERATION OF TURKISH POLICE WITH GERMAN AND
AUSTRIAN POLICE ORGANIZATIONS DURING THE FIRST PERIOD OF
TURKISH REPUBLIC (1923-1938)

Ali DİKİCİ*

Öz

1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte hükümetlerin takip edecekleri politikaların belirlenmesi, modernleşme ve yenileşme çabaları, bilgiye duyulan ihtiyaç ve bilimsel gelişmelerin takip edilerek uygulamaya geçirilmesi, hemen her kurumda olduğu gibi Türk Emniyet Teşkilatı'nda da kendini hissettirmiştir. Nitelik ve nicelik olarak Türk Polis Teşkilatı'nı istenilen seviyeye getirerek, bu hususla ilgili mevzuattaki eksiklikleri giderme başlıca amaç olmuştur. Polis teşkilatını yeniden yapılandırma, polis eğitimindeki kaliteyi artırma gibi belli başlı konularda odaklanan bu yenileştirme çalışmalarının bir sonucu olarak, Türk polisinin, Avrupalı ülkelerindeki meslektaşlarının tecrübe ve eğitimlerinden faydalandırılması planlanmıştır. Bunun için polislerin yurt dışı eğitimi almaları, yabancı uzman istihdamı, tercüme ve teknolojik transfer gibi uygulamalar takip edilmiştir. Osmanlıdan Cumhuriyet Hükümetlerine tevarüs eden bu politika, Cumhuriyet'in ilk yıllarında yoğun bir şekilde devam ettirilmiştir. Bu bildiride bahsi geçen dönem içerisinde Alman ve Avusturya polis teşkilatları ile gerçekleştirilen işbirliği çerçevesinde Türkiye'de istihdam edilen Alman ve Avusturyalı polis uzmanlar ile eğitim amacıyla bu ülkelere gönderilen Türk polislerinin çalışma ve eğitimleri araştırılmaya ve tespate çalışılacaktır. Türk Emniyet Teşkilatı'nın arşiv belgeleri ve yayınladığı eserler bu çalışmanın ana kaynağı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Cumhuriyet Dönemi, Yabancı Uzman, Türk Polisi, Alman ve Avusturya Polisi*

Abstract

Following the establishment of the Republic of Turkey in 1923, the determination of the policies that the governments would pursue, modernization and renovation efforts, need for the knowledge, following the scientific developments and putting them into practice, were felt in the Turkish Police as well as in almost every institution. The primary aim was to eliminate the deficiencies in the relevant legislation to bring the Turkish Police Organization to the desired level in quality and quantity. The consequence of these renovation aims including restructuring the police force and increasing the quality of police training has been an effort of Turkish police officers to benefit from the experience and training of their colleagues in European countries. For this, efforts have been made to implement some practices such as training of the Turkish police officers in Europe, employment of foreign experts in Turkey, translation and technological transfer to Turkey. This policy, which was inherited from the Ottoman Empire to the governments of the Republic, was continued intensively during the first period of the Turkish Republic. In this essay, the German and Austrian police experts employed in Turkey and the Turkish police officers sent to these countries for training during this period will be examined within the context of cooperation with the German and Austrian police organizations. The police archive documents and the publications of the Turkish Police Organization will be the main source of this work.

Keywords: *Republican Era, Foreign Experts, Turkish Police, German and Austrian Police*

*Doç. Dr., Ankara, alidikici40@yahoo.com.tr

GİRİŞ

Cumhuriyetin ilk yıllarında hedeflenen batı yaşam ve uygarlık düzeyine ulaşmak için gerçekleştirilen inkılapları sürdürebilmek ve kurulan yeni devletin ayakta kalabilmesi için hemen her alanda olduğu gibi iç güvenlik alanında da ciddi reformlara gereksinim olduğu bilinmektedir. Ancak Atatürk ve kadrosu, iç güvenliğin istenen düzeyde sağlanabilmesi için mevcut kapasitenin yeterli olmadığını farkındaydı. Çünkü Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Türkiye, personel, araç-gereç ve yasal düzenlemeler açısından zayıf ve etkinliğini yitirmiş bir polis teşkilatı devralmıştır. Bu nedenle Cumhuriyet döneminde yeni bir polis teşkilatı kurma çabasıyla birlikte, bilimsel bir polislik anlayışını tesis etme çabası ön plana çıkmıştır.

Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne tevarüs eden Türk modernleşme stratejisine göre hedeflenen reformları gerçekleştirebilmek ve yeni ve modern bir polis teşkilatı oluşturabilmek için Avrupalı uzmanların yardım ve desteğine ihtiyaç vardı. Bu amaçla Osmanlı döneminden bu yana hemen hemen tüm Avrupa ülkelerinin uzmanları ile yürütülen bu işbirliğinin, Birinci Dünya Savaşı'nda Alman Polis Teşkilatı ile kesintiye uğramadan devam ettirildiği, Cumhuriyet döneminde de birçok alanda olduğu gibi polislik konusunda da Türk polisinin Alman polisinin tecrübelerinden yararlanmaya çalıştığı görülmektedir. Almanya'nın yanı sıra aynı ekol polislik anlayışının hâkim olduğu Avusturya polisinin bilgi birikiminden ve tecrübelerinden de yararlanma çabası gözlenmektedir.

Bu makale, cumhuriyet döneminde bir anlamda şartların getirdiği zorunlulukların bir sonucu olarak Türkiye'de istihdam edilen Alman ve Avusturyalı polis uzmanların çalışmaları, eğitim faaliyetleri ve Türk Polis Teşkilatı'nın kurumsal kimliğinin oluşumu üzerindeki etkilerinin yanı sıra, bu ülkelere eğitim ve araştırma maksatlı gönderilen Türk polislerini de incelemeyi amaçlamaktadır.

Türkiye'de istihdam edilen yabancı polis uzmanları ile ilgili olarak hemen hemen yok denecek kadar az sayıda yayın yapılmıştır. Bu çalışmamız 1923-1938 yılları arasında Türkiye'de istihdam edilen uzmanlar ekseninde Alman ve Avusturya polis Teşkilatları ile Türk Polis Teşkilatı arasındaki işbirliğini ele alan ilk çalışmadır. Bu çalışmada, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık Cumhuriyet arşivlerinde yaptığım çalışmalarda ulaştığım bilgi ve belgelerin yanı sıra, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan eserlerden de istifade edilmiştir. Ayrıca bu konuda yayınlanmış makale ve literatür bilgileri ile birlikte kısmen de internet verileri kullanılmıştır. Bu çerçevede Cumhuriyet döneminde Türk-Alman/Avusturya ilişkilerinin önemli bir boyutu, Türkiye'nin modernleşme sürecinde rol oynayan insan yapısı ve bu hususlarda bilim adamları ve ilgililere, veriler ve değerlendirmeler sunulmaya çalışılacaktır.

1. Osmanlı Döneminde Alman ve Avusturyalı Uzman İstihdamı

Türk modernleşme tarihinde yabancı uzman istihdamı ve yurt dışına yetiştirilmek üzere talebe gönderilmesi kaçınılmaz bir zaruret görülmüş ve Osmanlı'nın son dönemlerinde gittikçe artan bir uygulama olarak devam ettirilmiştir. 1830'dan itibaren bir devlet politikası olarak benimsenen yurtdışına öğrenci gönderme politikası, bazı inkılaplara uğramasına karşın, tahta geçen her Osmanlı Padişahı tarafından devam ettirilmiştir. Özellikle teknik konularda ortaya çıkan ihtiyaçlar, yönetimi, diğer kanalları da harekete geçirmek kaydıyla böyle bir yola sevk etmiştir. Bu çerçevede zaman zaman değişen eğilimlere göre farklı ülkelerle işbirliğine gidilmiştir. Almanya ve Avusturya bu işbirliğinde tercih edilen ülkelerin başında gelmektedir. Almanya, yurtdışı tahsilde, Fransa'dan sonra en fazla tercih edilen ülke olmuştur.

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türk Polisinin Alman Ve Avusturya Polis Teşkilatları İle İşbirliği (1923-1938)

Prusyalı subay von Goetze ile birlikte Osmanlı İmparatorluğu Alman uzmanlardan 1789'da yararlanmaya başlamıştır.¹ Tanzimat ile başlayan reformlar sürecinde, 1845 yılında Polis Nizamnamesinin yayınlanarak şehir güvenliğinden sorumlu bir "Polis Teşkilatı"nın kurulmasında Fransız sisteminin açık bir etkisi görülmektedir. Ancak bu etki 19. yüzyılın sonlarına doğru yerini Prusya'ya bırakacaktır. Fransa'nın 1870'te Almanya'ya karşı girdiği savaştan mağlup olarak çıkması, Osmanlı'nın Alman sisteminin daha başarılı olduğuna kanaat getirmesine yol açmıştır. Ayrıca 1878 Berlin Kongresi'ndeki tutumlarıyla Almanya dışındaki tüm Avrupa güçlerinin Osmanlı topraklarını paylaşmaya yönelik bir politikayı takip edeceklerinin sinyalini vermesi, II. Abdülhamid'in Almanya'ya yakınlaşmasına vesile olmuştur.² Böylece II. Abdülhamit zamanında Almanya diğer güç unsurlarına karşılık bir denge olarak Osmanlı Devleti'nin hayatına etkili bir şekilde dâhil olmuştur. Almanya'da tahsil yapanların sayısı II. Mahmud devrinde üç, Tanzimat'ta ise altı kişiyle sınırlı kalmışken, II. Abdülhamid döneminde adeta bir patlama yaşanmış ve birden sayı 198'e yükselmiştir.³ Bu sayı neredeyse Fransa ile denk sayıdadır. Almanya ile askerî alandaki yakın işbirliği, yurtdışına öğrenci göndermede de kendisini göstermiştir.⁴ Bu bağlamda kara ordusundaki reformlarda Alman subaylara müracaat edilmeye başlandığı gibi Osmanlı bahriyesinde de Almanlara doğru bir adım atıldığı görülmektedir.⁵ Sultan II. Abdülhamit döneminde sadece ordunun değil gümrükler, maliye ve polis teşkilatının modernleşmesinde Alman danışman ve uzmanlardan yararlanılmıştır. Bu uzmanlara hazineden büyük yatırımlar yapılmıştır. İki devlet arasında 1880'de yapılan sözleşme ile Alman uzmanların üç yıllığına istihdam edilebilecekleri ve gerekirse sözleşmelerinin üç yıl daha uzatılabileceği belirtilmiştir. Harbiye Mektebi için de Alman subay öğretmenler gelmiştir.⁶

Sultan II. Abdülhamid döneminde yöneticiler iç güvenliği sağlayabilmek için yeni bir teşkilatın kurulmasını gerekli görüyorlardı. Çünkü bu konunun başarıya ulaşması bir yandan yabancı devletlerin güvenliği bahane ederek Osmanlı Devleti'nin iç işlerine müdahale gerekçelerini ortadan kaldıracak, diğer taraftan ise merkezi otoriteyi taşranın en ücra köşelerine kadar yaygınlaştıracaktı. Ancak ülkede ne jandarma ve polis eğitimi yapan bir okul, ne de bu sistemi yakından tanıyan bir kadro vardır. Bu nedenle Abdülhamid iç güvenliğin kapsamlı bir şekilde ele alınması için, sadece Almanya'dan değil özellikle de İngiltere ve Fransa'dan subaylar getirilmesine izin vermiştir. Abdülhamid, 1903 yılında Makedonya'da Mürzsteg Reform Programı adı altında kurulan Uluslararası Jandarma ve Polis Komisyonunun başına bir Alman komiserin görevlendirilmesini talep etmiş, gerek Avrupalı devletlerin karşı çıkması gerekse de Almanya'nın çok istekli olmaması nedeniyle bu talep gerçekleşmemiştir. Bu reformlara karşı çıkan Almanya bu misyonda rol almamış, sadece ileride Selanik'te açılacak olan jandarma okulunun başına bir binbaşı görevlendirmiştir.⁷

1 Mustafa Şahin, *Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarında Yabancı Uzmanların Yeri (1923-1960)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir, 1996), s. 59.

2 İlber Ortaylı, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Alman Nüfuzu*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1983, s. 33.

3 Mustafa Gençoğlu, *Osmanlı Devleti'nce Batı'ya Eğitim Amacıyla Gönderilenler (1830-1908) -Bir Grup Biyografisi Araştırması-*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Ankara 2008), s. 72.

4 Gençoğlu, *a.g.t.*, s. 74.

5 Mustafa Gençoğlu, "Batı Bilgi ve Teknolojisinin Osmanlı Bahriyesine Aktarımı", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, (TAD), Cilt: 34, Sayı: 58, (Eylül 2015), s. 619.

6 İlber Ortaylı, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, Timaş Yayınları, İstanbul 2011, s. 86.

7 Ali Dikici, "Osmanlı Makedonya'sında Kurulan İlk Uluslararası Polis Barış Koruma Misyonu: Mürzsteg Reform Programı", *Karadeniz Araştırmaları*, Cilt: 6, Sayı: 24, (Kış 2010), s. 85-86.

II. Abdülhamid döneminde büyük bir gelişme gösteren ve özellikle askerî, siyasî ve iktisadî alanlarda ciddi adımların atıldığı Türk-Alman ilişkileri, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin iktidarı ele geçirmesinden sonra da artarak devam etmiştir. Hatta eğitim ve kültür alanlarındaki Alman etkisi ciddi olarak asıl gelişimini, İttihat ve Terakki döneminde göstermiştir denebilir.⁸

İTC yönetimi askerî, adlî, malî alanların yanı sıra II. Abdülhamid döneminde Emniyet Teşkilatı'nda başlatılan reformları devam ettirme ihtiyacı hissetmiştir. 31 Mart olayı, İTC'ye birçok kurumda olduğu gibi Emniyet Teşkilatı'nda da yasal düzenlemeler yapma ve siyasal kadrolaşma fırsatı sağlamıştır. Hüseyin Hilmi Paşa kabinesi yenilik ve asayişe dönük çalışmalarına Emniyet Teşkilatı'nı yeniden yapılandırma çalışmalarıyla başlamıştır. Fransız ve Alman Polis Teşkilatları esas alınarak Polis Teşkilatı'nın yeniden kurulması kararlaştırılmış ve 22 Temmuz 1909 yılında çıkarılan "*İstanbul Vilayeti ve Emniyeti Umumiye Müdüriyeti Teşkilatına Dair Kanun*" ile 31 Mart Olayından sonra artık yaşaması imkânsız olan Zaptiye Nezareti kaldırılarak, yerine Dâhiliye Nezaretine bağlı ve memleket genelinde görevli Emniyeti Umumiye Müdürlüğü ve İstanbul Vilayetine bağlı bir Polis Müdüriyeti kurulmuştur.⁹ Dâhiliye Nazırı Talat Paşa, Emniyet Teşkilatı'nın Avrupa devletleri ayarında yapılandırılmasını istiyordu. Ancak bu yeni yapılanmayla birlikte, Avrupa'dan uzman getirilmesi yerine, bu konularda, öne çıkan veya önemli birimlerin başında olanların incelemelerde bulunmak üzere Avrupa'ya gönderilmesi ilkesi kabul görmüştür.¹⁰ Bu gaye doğrultusunda, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti görevine atanan Galip Bey'in başkanlığında bir heyet, inceleme ve değerlendirme yapmak üzere Avrupa ülkelerini ziyaret etmiştir. Sırasıyla Avusturya, Almanya, Fransa, İngiltere ve İtalya'da incelemelerde bulunan heyet, Avusturya hariç diğer ülkelerdeki polis yapılanmasının Türk polis teşkilatına uyarlanmasının zor olacağına kanaat getirmiştir. Heyet yurda döndükten sonra, Viyana polisiye yapılanmasının örnek alınarak Türk Polis Teşkilatı'nın yeniden yapılanmasına ve İstanbul Yıldız Polis Mektebi için Viyana'daki gördükleri modelin uygulanmasına karar verilmiştir.¹¹ Gerek Avrupa'ya giden bürokratların gerekse Avrupa'dan getirilen uzmanların ortak görüşü, polisin ordudan özerk ayrı bir teşkilat olarak hizmet vermesi gerektiği yönünde olmuştur.

Osmanlı Devleti, Birinci Dünya Savaşı'yla birlikte diğer ülkelerdeki tüm öğrencileri geri çağırması¹² ve savaş esnasında yurtdışı tahsilin adresi müttefik Almanya olmuştur. Savaş boyunca Osmanlı Devleti, çok sayıda kız ve erkek Türk öğrenciyi Almanya'da çeşitli şehirlerde bulunan okullara göndererek bu öğrencilerin oralarda sanayi ve tarım alanında eğitim görmesini sağlamıştır. Bunlardan, daha sonra ise memlekete dönüp bir bakıma çökmekte olan imparatorluğu kurtarmaları bekleniyordu. Benzer şekilde hemen her alanda Alman uzmanlar istihdam edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesiyle donanma tamamen müttefik Alman subayların denetimine geçmiş, bu sefer de birçok Osmanlı bahriye subayı Almanya'da öğrenim ve talim görmüştür. Savaş esnasında askerî heyetlerin dışında, aralarında 23 general ve 10 amiralin de bulunduğu kara ordusunda

8 Mustafa Gencer, *Jöntürk Modernizmi ve Alman Ruhü*, İletişim Yayınları, İstanbul 2003, s. 145-147

9 Alyot, *a.g.e.*, s.489.

10 Osmanlı döneminde Batı'ya gönderilen öğrenciler arasında çoğunluğu Ermeni olmak üzere küçümsenemeyecek oranda gayrimüslime rastlanmaktadır. Bu hususta herhangi bir ayrımcılığın emaresi yoktur. Yönetim, gayrimüslim polislerin meslekte yükselmeleri konusunda olduğu gibi eğitim almaları ve kendilerini yetiştirmeleri konusunda da kısıkanç davranmıyordu. Örneğin, Ermeni Merkez Memuru (Emniyet Amiri) Kirkor Efendi, polisiye konularda eğitim görmek üzere sekiz ay müddetle Viyana'ya gönderilmiştir. Bkz. Eyüp Şahin, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Gayrimüslim Polis Biyografileri*, Polis Akademisi Yayınları, Cilt: II, Ankara 2013, s. 113-117.

11 İhsan Birinci, "Teşkilatımızın Kuruluşu", *Polis Emeklleri Polis Dergisi*, Yıl: 9, Sayı: 123, (Ekim 1962), s. 19.

12 Mustafa Ergün, *II. Meşrutiyet Devrinde Eğitim Hareketleri (1908-1914)*, Ocak Yayınları, Ankara 1996, s. 403.

130, donanmada da 60 olmak üzere toplam 190 Alman subayı Osmanlı ordusunda görevli bulunuyordu.¹³ Alman uzmanlar 30 Ekim 1918'de Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasından sonra ülkelerine dönmüşlerdir. İngiliz ve Fransızlar ise zaten düşman olduklarından böyle bir imkânın olmadığı tahmin edilebilir. Millî Mücadele yıllarında ise çok fazla yabancı uzman istihdam edilmediğini söylemek mümkündür.

2. Cumhuriyet Döneminde Türk Polisinin Bilimsel Yöntem Arayışları ve Batı ile Entegrasyon Çabaları

Cumhuriyet dönemi Türk Polis Teşkilatı'nın Osmanlı döneminden tevarüs ettirdiği uygulamalardan birisi, Avrupa polis teşkilatlarında uygulanan modern polislik yöntemlerinin ve bu alandaki bilimsel gelişmelerin Türkiye'ye getirilmesi çabası olmuştur. Bu dönemde yayınlanan Polis Mecmuaları incelendiğinde, Avrupa ülkelerinde uygulanan yeni gelişmeleri takip etme¹⁴ ve Avrupa ülkeleri Polis Teşkilatlarını yakından tanıma¹⁵ gayreti içine girildiği ve bu çerçevede çok sayıda tercüme yazının yayımlandığı görülmektedir.¹⁶ Avrupa polisinin, uyguladığı yeni metotlar ve bilimsel verileri kullanarak olayların aydınlatması Türk polisinin büyük ilgisini çekmektedir. 1935 yılında Police Review adlı bir dergiden yapılan bir alıntıda, Londra polisinin tayyare ile havadan tarassut etmek suretiyle araçların plakalarını takip ettiği belirtilmektedir.¹⁷ Yine aynı dergiden yapılan bir başka alıntıda televizyon aracılığıyla parmak izinin alınabilmesinin ve polis teşkilatları arasında paylaşılabilmesinin mümkün hale geldiği belirtilmektedir. Ancak bu tercüme yapanın verdiği bir dipnotta, televizyonun ne olduğunu bilmeyen okuyucular için "televizyon, telsizle resim nakli demektir" şeklinde açıklama yapma ihtiyacı duyması dikkat çekicidir.¹⁸ 1938'de yayınlanan Polis Mecmuasında yer alan bir başka yazıda ise Avrupa'nın birçok üniversitesinde okutulan ve "hüviyet tayini, sahtekârlık teşhisi, cünha ve cinayet faillerinin ilmi metotlar dâhilinde aranması işini inceleyen derin bir bilgi olarak" tanımlanan "polis siyantifik" ilmi çerçevesinde kurulacak olan laboratuvarlarının, adli ve polis sahasındaki faydalarından bahsedilmektedir.¹⁹

Bu modern yöntemleri kullanma çabasının en yaygın ve somut örneği ise, suçların aydınlatılması ve suçluların yakalanmasında en önemli delillerden birisi olarak tüm Batı ülkelerinde kullanılmakta olan parmakizinin Türk Polis Teşkilatı'nda da yaygınlaştırılması ve bunun öneminin tüm personele kavratılması olmuştur. Bununla ilgili Osmanlı

13 Kemal Turan, *Türk-Alman Eğitim İlişkilerinin Tarihi Gelişimi, Ayışığı* Kitapları, İstanbul 2000, s. 170.

14 Bazı örnekler için bkz. "(Avusturyalı uzmanların geliştirdiği) Şüpheli Eşhasın Elbiselerinde Bulunan Tozları Toplamak İçin Yeni Cihaz", *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 265, (Kânunusani 1932), s. 945-948; (Müniş polis müdüriyetinden Banernefiand), "Ayak İzlerinin Delaili Subutiye Olarak İstimali", *Polis Mecmuası*, Yıl: 19, Sayı: 274, (Birinciteşrin 1932), s. 1240-1247; "Kanda Alkolün Tesbiti Usulü; Bu Usulün Zabıtai Cinaie İçin Ehemmiyeti" *Polis Mecmuası*, Yıl: 19, Sayı: 278, (Şubat 1933), s. 1364-1366; "İstokholm'da Polis Hemşireler", *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 280, (Nisan 1933), s. 1426-1428; "Dişizleri, bıçak izleri, tek parmak izi", (Norvest Police Journal'den tercüme), *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 254, (Şubat 1931), s. 655-658.

15 Bazı örnekler için bkz. Raymon B. Eostik, "Avrupa Polis Sistemleri", *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 259, (Temmuz 1931), s. 731-736; M. Necmeddin, "Avrupa Polis Teşkilatı'ndan: İtalya-Polonya Polisi", *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 263, (Teşrinisani 1931), s. 859-870; M. Necmeddin, "Avrupa Polis Teşkilatı'ndan: Londra ve İngiltere Polisi", *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 264, (Kânunuevvel 1931), s. 891-902.

16 Bazı örnekler için bkz. "Polis Memurları İçin On üç Tavsiye", (İngilizceden Tercüme)", *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 258, (Haziran 1931), s. 695-698; Carl Muchison, "Malumatı Cinaie (İngilizceden Tercüme)", *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 259, (Temmuz 1931), s. 727-730; Leon Rabinowicz, "Tehevürü Suçlar (Le Crime Passionel)", *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 265, (Kânunusani 1932), s. 940-945; "Tehevürü Suçlar (Crime Passionel)", *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 265, (Şubat 1932), s. 979-982.

17 "Tayyare ile Havadan Tarassut", *Polis Mecmuası*, Yıl: 21, Sayı: 302, (31 Temmuz 1935), s. 3058.

18 "Radyo 'Televizyon' ile Parmakizi Alma", *Polis Mecmuası*, Yıl: 21, Sayı: 302, (31 Temmuz 1935), s. 3055.

19 Mecid Cönerdem, "Polis Siyantifik", *Polis Mecmuası*, Yıl: 25, Sayı: 313, (1938), s. 38-42.

döneminde başlatılan uygulamalar²⁰ Cumhuriyetle birlikte aksamadan devam ettirilmeye çalışılmıştır. 1929 yılında Emniyet Genel Müdür Muavini Cemi Bey imzasıyla yayınlanan bir yazıda, yirmi seneden beri Türk Polis Teşkilatı'nda kullanılmakta olan parmakizinin olayların aydınlatılmasında önemi bir kez daha vurgulanmakta, olay yerine giden polislerin dikkatsizliği ve vurdumduymazlığı sonucu bu önemli delilden yeterince istifade edilemediği belirtilmektedir.²¹ 1923-1938 yılları arasında yayınlanan Polis Mecmualarında parmakizi ile ilgili telif, tercüme yazı ve talimatname olmak üzere 35'i aşkın yazının yayınlanması bu konudaki duyarlılığı göstermesi açısından anlamlıdır.

Polisinin uluslararasılaşması ve Avrupa polisleriyle işbirliği yapma çabalarının bir sonucu olarak, Türk Polis Teşkilatı, uluslararası özellik taşıyan suç ve suçlularla daha etkili, sürekli ve süratli bir şekilde mücadele edebilmek amacıyla, Atatürk'ün imzasını taşıyan bir anlaşma ile 8 Ocak 1930 tarihinde INTERPOL'e, (Uluslararası Polis İşbirliği Merkezi) üye olmuştur. Bu tarihten itibaren de INTERPOL içerisinde aktif olarak rol alması, yine Türk polisinin çağdaş polis teşkilatları ile işbirliği içerisinde olma çabasının önemli bir göstergesi olmuştur. Bu çerçevede Polis Mecmuası/Dergisinin birçok sayısında uluslararası aranmakta olan muhtelif suçluların fotoğrafları ve işledikleri suçlar yer almıştır.²² Böylelikle Türk polisi diğer ülke polislerle olan işbirliğini artırma çabasının yanı sıra, suç ve suçlu ile mücadelede yabancı meslektaşlarının yanında olduğu mesajını vermiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında yönetimin, hedeflenen modernleşme ve bilimsel verilerin ışığında faaliyet gösterme çabasında karşılaştığı en büyük sıkıntı, yetişmiş ve kalifiye personel temininde yaşanan zorluk olmuştur. Nüfusun genel itibarıyla sayıca eksikliği yanında Lozan Antlaşması ile sağlanan barışın getirdiği müsait ortamın yardımıyla ülkenin imarı, siyasî, askerî ve ekonomik olarak güçlenebilmesi için girişilen büyük modernleşme atağı da her şeyden önce yeterli sayıda ve özellikle insan gücüne bağlıdır.²³ Diğer birçok alanda olduğu gibi iç güvenliği sağlama gibi önemli bir alanda görev yapacak yetişmiş personel temininde de büyük sıkıntı mevcuttur. Bu sıkıntının en büyük sebebi ise, kesintisiz yaklaşık on yıldan fazla devam eden savaşların yol açtığı kayıplardır. Hemen her meslekten yetişmiş insan, muhtelif cephelerde ve özellikle Çanakkale Cephesinde kaybedilmiştir. Bu çerçevede birçok polis Birinci Dünya Savaşı'na ve Milli Mücadele'ye katılarak cephelerde bilfiil savaşmış ve birçoğu ya hayatını kaybetmiş veya sakat kalmışlardır. Meclis-i Ayan Zabıt Ceridesinde yer alan, "*İstanbul'daki 2500 polisin 1600'ü Birinci Dünya Harbinde yaralandı*"²⁴ ifadesi, bu durumun vahametini göstermesi açısından anlamlıdır. 1918 yılında İstanbul ve diğer vilayetlerde toplam 6635 polis görev yapmakta iken,²⁵ Millî Mücadele esnasında polis sayısının gittikçe azaldığı ve 1923 yılında toplam polis sayısının 4143'e

20 "Parmak İzlerinin Tetkik-i Hüviyet Hizmetinde Suret-i Tatbik ve İstimaline Dair Talimatname", Polis Mecmuası, Sayı: 3, 1913, s. 55.

21 "Parmakizinden istifade edelim", Polis Mecmuası, Yıl: 16, Sayı: 239-240-241, (İkinci Teşrin, Birinci kânun 1929 ve İkinci kânun 1930), s. 443. 1923-1938 yılları arasında Polis Mecmuasında 32 tane parmak izi ile ilgili telif ve tercüme yazı ile talimatname yayınlanması bu konudaki duyarlılığı göstermesi açısından anlamlıdır.

22 "Beynelmilel Mücrimler", Polis Mecmuası, Yıl: 17, Sayı: 253, (Birinci kânun 1931), s. 649-652; Sayı: 254, (Şubat 1931), s. 669-670; 255-256-257, s. 694; Sayı: 258, s. 723-725.

23 Seyfi Yıldırım, "Cumhuriyet Döneminde Türk-Macar İlişkileri Çerçevesinde İstihdam Edilen Macar Uzmanlar", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 8 Sayı: 15 (Bahar 2012), s. 123.

24 İbrahim Yılmazçelik, "Çanakkale Muharebelerinde Türk Polis Teşkilatı'nın Katılımları ve Hizmetleri", *100. Yılında Birinci Dünya Savaşı, 2. Uluslararası Tarih Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Buca Belediyesi, 16-18 Ekim 2014, İzmir, 2015, s. 934.

25 Ahmet Nihat Dündar, "Kuruluş, Gelişme, Değişme", *150. Kuruluş Yıldönümünde Türk Polisi*, EGM Yayınları, Ankara 1995, s. 27. Başka kaynaklar Misak-ı Millî sınırları içindeki polis sayısını 5660 olarak vermektedir. Bkz. Hikmet Tongur, *Türkiye'de Genel Kolluk*, Emniyet Genel Müdürlüğü, Ankara, 1946, s. 251-252; Hüseyin Gülçiçek, *Emniyet Teşkilatı Hakkında Hükümet Politikaları (1920-1950)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, 1990), s. 44-45.

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türk Polisinin Alman Ve Avusturya Polis Teşkilatları İle İşbirliği (1923-1938)

düştüğü görülmektedir.²⁶ Emniyeti Umumiye Müdürü de dâhil merkez teşkilatında sadece 31 personel bulunmaktadır.²⁷ İllerdeki polis teşkilatları da merkez teşkilatı gibi oldukça yetersiz bir durumdadır. Birçok ilde polis teşkilatının başında komiser sınıfı polis amirleri görev yapmaktadır. Bazı kazalarda ve doğu vilayetlerinin bazılarında polis kuruluşu mevcut değildir. Yetişmiş personel sıkıntısının bir diğeri sebebi de zaten çok sağlıklı yapılamayan polis eğitimlerinin, yaşanan bu uzun ve fasilasız savaş döneminde oldukça ihmal edilmesi ve polislik vasfına haiz olan insanların bu mesleğe teveccüh etmemesidir. Dolayısıyla eldeki mevcut personel ile hedeflenen bir iç güvenlik düzeyini yakalamak çok mümkün değildir. Mevcut bu sıkıntıları gidermenin yanı sıra gerek geçmiş yılların olumsuz etkilerini gidermek gerekse ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara cevap verebilmek için Cumhuriyet Hükümetleri, Polis Teşkilatı'nda bir takım reformların mutlaka yapılması gerektiği hususunda mutabık kalmışlardır.

İlerleyen yıllarda Polis Teşkilatı'nda bilimsel, profesyonel ve teknik alandaki yenileştirme çabalarını başlatmak üzere gerçekleştirilen yasal düzenlemeler ve eğitim faaliyetleri çerçevesinde, Avrupalı polis uzmanlarının bilgi ve tecrübelerinden yararlanma ve Avrupa polisinin uyguladığı modern polislik tekniklerini Türkiye'ye getirme çabaları göze çarpmaktadır. Kökeni Osmanlı dönemine uzanan bu uygulama, aslında kaçınılmaz bir zorunluluktur. Osmanlı döneminde mevcut müesseselerin Batı'nın her alandaki üstünlüğüne karşı koyabilecek seviyeye çıkarılabilmesi için Osmanlı devlet erkânının yine Batılılara başvurmadan başka seçeneği yoktur. Çünkü çağdaş teknolojiye ulaşmak için iki yol vardır; teknoloji üretimi ve teknoloji transferi. Teknoloji üretimi, önemli ölçüde sermaye, bilgi ve tecrübe birikimi gerektirdiğinden, gelişmekte olan ülkelerin tercih edemedikleri bir yoldur. Bu tür ülkeler daha çok teknoloji transferini tercih etmek durumunda olmuşlardır. Teknik yardım, teknolojik bakımdan ileri ülkelerin sahip oldukları birikimin yabancı uzman kullanımı, malzeme yardımı, yurt dışına öğrenci gönderme yoluyla gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere kazandırılmasıdır.²⁸ Bu bağlamda Osmanlı kurumlarının batı bilgi ve teknolojiyle yenilenmesi girişimi temel olarak iki yolda ilerlemiştir. Bunlardan birincisi, yabancı uzmanlardan faydalanılması, ikincisi ise Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi. Bu yöntem ile kalkınma ve gelişme hamlesi içinde bulunan Türkiye'nin tecrübe sahibi uzmanlardan faydalanma yoluyla, zamandan tasarruf edilerek hamle yapılması ve aynı zamanda muhtemel hatalardan sakınılarak kaynak tasarrufu amaçlanmıştır.²⁹ Osmanlı'nın son dönemlerinden itibaren Türk modernleşme sürecinde kaçınılmaz bir ihtiyaç olarak algılanan ve yoğun bir şekilde kullanılan yabancı uzmanlardan yararlanma ve yurt dışına öğrenci gönderme politikasının, Cumhuriyet dönemi polis teşkilatının modernizasyonunda da devam ettirildiği görülmektedir. Yurtdışından polis uzmanı getirilmesi ve eğitim amacıyla yurtdışına polislerin gönderilmesinde öncelikli olarak tercih edilen ülkeler Almanya ve Avusturya olmuştur.

3. Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türkiye'de Görev Yapan Alman ve Avusturyalı Polis Uzmanları

Mustafa Kemal Atatürk, Batıyı, ulaşılmaması gereken çağdaş medeniyet seviyesi olarak hedef gösterirken, bu amaca ulaşmak için bilimin öncülüğüne ihtiyaç olduğunun da

26 Cevdet Demirbaş, "Osmanlı İmparatorluğu'ndan Günümüze Polis Teşkilatı", *Polis Dergisi*, Yıl: 11, Sayı: 43, (Ocak-Şubat-Mart 2005), s. 148.

27 Halim T. Alyot, *Türkiye'de Zabıta, Tarihi Gelişim ve Bugünkü Durum*, Kanaat Basımevi, Ankara 1947, s. 606.

28 Ülker Akkutay, *Milli Eğitimde Yabancı Uzman Görüşler*, Avni Akyol Kültür ve Eğitim Ümit Vakfı Yayınları, Ankara 1996, s. 2.

29 Ömer Akdağ, "Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Eğitim Alanında Yabancı Uzman İstihdamı (1923-40)", *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S:1 (1), 2008, s. 46.

bilincindeydi. Mevcut ekonomik sıkıntı ve kaynak yetersizliğine rağmen 1924 bütçesinden yabancı uzman getirmek için bir milyon lira ayrılması, yeni Türk devletinin büyük bir fedakârlığı ve aynı zamanda Batılılaşma kararlılığını göstermesi açısından anlamlıdır.³⁰

Bu yeni dönemde Türkiye her alanda hedeflenen kalkınmayı gerçekleştirmek için en fazla işbirliği yapmaya karar verdiği ülkelerin başında Almanya geliyordu. Birinci Dünya Savaşı'nın gerek Almanya gerekse Türkiye için olumsuz olarak sonuçlanmış olması, iki ülke arasındaki ilişkileri de resmî anlamda sona erdirmiştir. İki ülke arasında 1918 yılından itibaren yaklaşık altı yıldır kesilmiş bulunan diplomatik ve siyasal ilişkiler, resmî anlamda 3 Mart 1924 tarihinde Ankara'da imzalanan Türk-Alman Dostluk Antlaşması ile yeniden başlatılmıştır.³¹ Almanya, belirtilen tarihte yeniden resmî bir başlangıç kazanan Türkiye ile olan ilişkilerini dostluk politikası üzerine kurmaya çalışmıştır. Zira Türkiye'nin politik öneme sahip bağımsız bir devlet olarak kalmasını kendi çıkarları bakımından daha yararlı görmüştür. Türk Hükümeti ise, Birinci Dünya Savaşı'nda aynı saflarda savaştığı ve beraberce savaştan yenik çıktığı Almanya'yı, diğer Avrupalı büyük devletlere nazaran daha az tehlikeli gördüğünden, Alman bilim adamı ve uzmanlardan yararlanmayı kendine daha uygun bulmuştur. Almanya savaştan yenik çıkmasına rağmen büyük bir yetişmiş insan gücüne sahipti, ancak işsizlik had safhadaydı. Türkiye ise ekonomik ve sosyal gelişmesini ivmelendirebilmek için bu yetişmiş insan gücüne şiddetle ihtiyaç duyuyordu.

Bu nedenle tıpkı Osmanlı döneminde olduğu gibi Cumhuriyet döneminde de Alman uzmanların istihdam edilmesi politikası devam ettirilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında çok sayıda Alman uzman ve akademisyen Türkiye'ye gelerek yüksekokullar, fabrikalar ve bakanlıklar gibi birçok devlet kurumunun yeniden yapılandırılmasında önemli roller oynamışlardır. Bu çerçevede Almanya ile diplomatik ilişkilerin yeniden kurulmasının üzerinden henüz birkaç ay geçtikten sonra, 1924 yılında Türk Hükümeti, Dâhiliye Vekâlet'inin personel dairesini kuracak ve Vekâleti yeniden düzenleyecek bir uzman gönderilmesi için Almanya'dan talepte bulunmuştur. Alman Hükümeti bu talebi kabul etmiş; bu konuda Schmid ve Max Müll adında deneyimli iki uzman önererek, bu uzmanlar ile Türk Hükümeti arasında aracılık etmeye hazır olduğunu belirtmiştir.³² 1925-26 yıllarında yabancı uzman işleri biraz durur gibi olduysa da, sonradan artan oranda tekrar istihdam edilmeye başlanmıştır. Yabancı uzmanların bir kısmı rapor hazırlayıp giderken, bazıları da raporlarını ülkelerinde düzenleyerek göndermişlerdir. Bir kısmı da uzun yıllar Türkiye'de kalarak projeler yapmışlar ve bunların uygulanması sırasında başında bulunmuşlardır. Özellikle 1928 yılından itibaren her yıl çok sayıda yabancı uzman Türkiye'ye gelmiştir.³³ Bu uzmanlar marifetiyle devletin tüm birimlerinde olduğu gibi Emniyet Teşkilatı'nda da teknik ve modern esasların kurulması için yoğun bir faaliyet başlatılmıştır.

Bu amaçla Cumhuriyetin ilk yıllarında Almanya³⁴ ve Avusturya ile ikili ilişkilerin geliştirilmeye çalışıldığı, ancak çoğu zaman Avusturya'nın Almanya'dan daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Özellikle Avusturya Jandarması ve Polisinin tecrübelerinden faydalanmak üzere bu ülkeden uzmanlar Türkiye'ye davet edilmiştir. Çünkü 1920'li yıllarda Avusturya iç güvenlik yapılanması ve polislik konusunda tüm dünyada örnek alınan bir iç güvenlik modeli oluşturmuş durumdaydı. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu birçok ülkeden heyetler bu modeli ülkelere taşımak için Avusturya'yı ziyaret etmiş ve birçok

30 Mustafa Ergün, *Atatürk Dönemi Türk Eğitimi*, Ocak Yayınları, Ankara 1997, s. 134-135.

31 Cemil Koçak, *Türk-Alman İlişkileri (1923-1939)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2013, s. 9.

32 Koçak, *a.g.e.*, s. 38-39.

33 Ergün, *Atatürk Dönemi Türk Eğitimi*, s. 134-135.

34 1931 yılında Türkiye'ye gelen bir Alman Polis Heyeti başta İstanbul Polis Mektebi olmak üzere birçok emniyet birimini ziyaret etmiştir. Bkz. *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 2555-256-257, (Mart, Nisan, Mayıs 1931), s. 689.

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türk Polisinin Alman Ve Avusturya Polis Teşkilatları İle İşbirliği (1923-1938)

Avusturyalı polis uzmanı da değişik ülkelere eğitim vermeye gitmiştir.³⁵ O dönemlerde Avusturya Jandarma teşkilatının diğer ülkelerin Jandarma teşkilatlarından daha ciddiye alındığını ve hatta Almanya'nın bile bu kadar ciddiye alınmadığını söylemek mümkündür.³⁶ 1932 yılında Polis Dergisinde yayınlanan bir yazıda "Berveçhi zir muamelatta Viyana polis müdüriyeti bütün Avrupa'ya bir daire-i merkeziye vazifesini görür" denmektedir.³⁷ Yine Avusturya'da siyasi şubelerde çalışan polisler şu sözlerle methedilmektedir:

*"Avusturya'da zabıtai siyasiye hıdmatının tarzı ifa ve tatbiki hakkında ne hususi bir nizamname ve ne de bir talimatname mevcut değildir. Fakat bu hizmette çalışan-çalıştırılan konsept vs. idare memurları bilhassa bu işin ehli olarak seçilmişlerdir. Bu memurlar genç yaşlardan beri siyaseti takip etmiş, siyasetle alakadar olmuş oldukları için siyasetten anlarlar ve siyaset hakkında tam fikre sahiptirler. Hassaten yüksek tahsilli, tetebbuu fazla, kâfi derecelerde lisan aşına ve ecebi memleketleri hakkında sahibi malumat memurlar da vardır ki, bunlar bilumum siyasi hadisatla alakadar olup onları takip ve uzak, yakın her meseleyi tetkik eylemekle mükelleftirler."*³⁸

Avusturya kolluk kuvvetleri hakkındaki bu olumlu ve takdir edici yaklaşımların bir nedeni de Türkiye'de görev yapan Avusturyalı polis uzmanlar olmuştur. "Cumhuriyetin ilk senelerinde, polis idaresinin her şubesinde hararetli bir faaliyet başlayarak polis işlerinin ıslahına çalışılmış ve bu meyanda Avusturya'dan Frederich Ramach ve Edmund Heidenfeld adında iki mütehassis"³⁹ Türkiye'ye gelerek görev yapmıştır.

3.1. Polis Mütehassısı Frederich Ramach

Cumhuriyet döneminde Türk polisinin modern polis teşkilatlarının uyguladığı metotları uygulayabilmesi, polisin niteliklerinin artırılması ve bunun için gerekli eğitim hamlesinin gerçekleştirilebilmesi için Avusturya'dan bir uzman getirilmesi kararı alındı. Bu uzmanın seçimi ve uygun şartlarda mukavele yapılabilmesi için Türkiye'nin Viyana Büyükelçisi Hamdi Bey'e⁴⁰ talimat verildi. Hamdi Bey, Avusturya Devleti'nin gösterdiği adaylardan eski Başvekil ve halen Avusturya Polis Reisi olarak görev yapan Mösyö Şuber ile uzun yıllar onun yanında müşavir olarak çalışan ve Avusturya Polis Teşkilatı'ndaki gelişmeleri incelemek üzere gelen heyetleri aydınlatan Mösyö Frederich Ramach arasında tercih yapmak durumunda kaldı. Daha sonra Dâhiliye Vekâletine gönderdiği bir yazı ile bu iş için Ramach'ı tercih ettiğini bildirdi.⁴¹ Ramach, oluşturduğu polisiye yapılanmayı Avusturya Devletine kabul ettirerek Viyana polis teşkilatını yeniden yapılandırmış bir isimdir ve hâlihazırda Viyana'daki polis okullarından birisinin müdürlüğünü yapmaktadır. Dâhiliye Vekâleti'nce de Ramach'ın uygun görülmesi üzerine, 21 Haziran 1927 tarihinde Viyana Büyükelçimiz Hamdi Bey ile Ramach arasında bir protokol imzalandı. Bu protokolün maddeleri şu şekildedir:

35 "Die Österreichische Bundesgendarmerie", *International Police Association IPA Austria - Bundesgendarmerie*, <http://www.ipa.at/ipaplus/gendarmerie.htm>, erişim tarihi: 23.1.2017.

36 Leopold Kepler, *Die Gendarmerie in Österreich 1849-1974*, Leykam Verlag, Graz 1974, s. 34.

37 "Avusturya Polisi", *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 265, (Şubat 1932), s. 9.

38 "Avusturya Polisi", *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 265, (Şubat 1932), s. 1009.

39 Alyot, *a.g.e.*, s. 607.

40 Hamdi Bey (Arpağ), 01.01.1925-01.01.1934 tarihleri arasında Viyana'da Elçi olarak görev yapmıştır. Bkz. *Türkiye Cumhuriyeti Viyana Büyükelçiliği Web Sayfası*, <http://viyana.be.mfa.gov.tr/MissionChief-History.aspx>, erişim tarihi: 22.1.2017.

41 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Dairesi Başkanlığında bulunan R-1307 numaralı özlük dosyasından yararlanarak hazırlanmıştır. Bkz. Eyüp Şahin, *a.g.e.*, s. 51.

“Türkiye Cumhuriyeti Dâhiliye Vekâleti namına Türkiye’nin Viyana Sefiri Hamdi Bey ile Mösyö Frederich Ramach beyinde ber-vech-i zir şerait ile akd-ı mukavele edilmiştir.

- 1- *Mösyö Ramach, ale’l-umum polislerimizin hal-i tekmile isalini temin edecek tedabirin Emniyet-i Umumiye Müdürü ile bi’l-iştisare her şube-i idareye havi meyanın mekteplerimizin de ıslahı emrinin malumat ve tecarübden istifade edilmek üzere Dâhiliye Vekâleti emrinde ifa-yı vazife edecektir.*
- 2- *Mösyö Ramach, Ankara’ya muvasalat ile vazifeye mübaşereti tarihinden itibaren hizmetinden infikakı tarihine kadar şehri yedi yüz Türk lirası ücret tediye kılınacaktır.*
- 3- *Mösyö Ramach’a, Viyana’dan Ankara’ya azimet ve avdeti için bir defaya mahsus olmak üzere dört yüz liradan sekiz yüz lira harcırah olarak tediye edilecektir.*
- 4- *Mösyö Ramach, Hükümetçe gösterilecek lüzum üzerine Türkiye dâhilinde icra edeceği seyahatler için Türkiye’deki en büyük mülkiye memurları gibi harcırah ve yevmiye alacaktır.*
- 5- *Mösyö Ramach, Ağustos (1)927’de Ankara’da bulunarak vazifesine başlayacaktır. Tarih-i mezkura kadar Viyana’daki polis mekteplerine ve polis teşkilatının idarî, adlî ve siyasî şubeleriyle diğer aksama ait programlarla bu babtaki talimatı mübeyyin talimatnameleri istinsah ve Fransızca’ya tercüme ve izhar edecek ve hükümetine tevdi edeceği broşürler için kendisine temdidi maktuan beş yüz Türk lirası tevdi edilecektir.*
- 6- *Viyana’da akd ve imza edilen işbu mukavelename Türkiye’de akd ve teati edilmiş addolunacak ve Mösyö Ramach’ın Türkiye’deki ifa-yı vazifeye başladığı tarihten itibaren altı ay için muteber ve mer’i olacaktır. İşbu altı ay zarfında mütehassısın istisare vazifesi hitam bulduğu ve Türkiye Hükümetince görülen istifadeye devam arzusu izhar kılındığı takdirde Hükümet-i müşarünileyh işbu mukavelenameyi aynı şerait ile tekrar altı aylık bir müddet için temdit etmek hakkına haizdir.*
- 7- *Mütehassısın altı ay zarfında bir aylık mezuniyet verilecektir. İşbu mukavelename ikinci bir altı ay için temdit edilirse, işbu ikinci müddet zarfında da kendisine bir ay mezuniyet ita edilecektir.*
- 8- *İşbu mukavelename Dâhiliye Vekâleti-i Celilesi’nin 1650 numaralı 30 Mayıs (1)927 tarihli tahriratıyla verilmiş mezuniyete binaen fi 21 Haziran (1)927 tarihinde tarafımızca iki nüsha olarak ve teati edilmiştir.”⁴²*

Düzenlenen bu mukavele 13 Temmuz 1927 tarihinde Hükümet tarafından onaylandı.⁴³ Ramach, mukavelede belirtilen hususlarda eğitim desteği vermek ve eğitim görevlilerini eğitmek üzere 10 Ağustos 1927 tarihinde Türkiye’ye gelerek göreve başladı. Ramach ilk etapta Türk Polis Teşkilatı’nın yapılanması hakkında bilgi almak üzere polis yöneticileriyle bilgi alışverişinde bulundu. Gerekli bilgileri edindikten sonra aksayan yönleri tespit etmeye çalıştı.

İlk olarak İstanbul Polis Mektebi’ne giderek sekiz gün boyunca araştırma ve incelemelerde bulundu. Aynı zamanda bütün eğitim görevlileriyle de karşılıklı görüşerek gerekli açıklamalarda bulundu. Daha sonra Konya ve Trabzon Polis Mekteplerine giderek incelemelerde bulundu ve verdiği derslerde, modern polis yapılanmasını anlattı. Yine

⁴² Eyüp Şahin, a.g.e., Cilt:1, s. 52-53.

⁴³ B.C.A., 30-18-1-1 / 25-44-6, 13.07.1927.

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türk Polisinin Alman Ve Avusturya Polis Teşkilatları İle İşbirliği (1923-1938)

mukavele doğrultusunda, polis mektebinin bulunduğu bu illerdeki polis teşkilatlarını da etüt ederek, uygulamadaki yanlış ve zaaflarının tespitinin yanında, toplumun sosyal yapısına en uygun uygulama biçimini belirlemeye çalıştı.

Ancak Ramach bu görevlerini sürdürürken hastalandı. Tedavi olmak üzere Viyana'ya dönerken, 20 Kasım 1927 tarihinde Belgrat'ta hayatını kaybetti.⁴⁴

3.2. Polis Mütihazası Hofrat Edmund Heidenfeld

Emniyeti umumiyece. zabita umurunda vukuf ve ihtisasından istifade edilmek üzere (Viyana) dan getirtilen ve bu nûshamızı meslek mensubini tenvir edecek pek müf bir makalesi konulan kıymetli Polis mütihazamız Müsüyü

Türk Hükümeti, Ramach'ın çalışmalarından memnun kalmış, ancak vefatı dolayısıyla ondan beklenen fayda elde edilemediğinden, başlatılan islah çalışmalarını devam ettirebilmek adına yine Viyana'dan "Edmund Heidenfeld" adında bir polis uzmanının çağrılmasına karar verilmiştir. Gazi Mustafa Kemal'in de imzası bulunan İcra Vekilleri Heyeti'nin 21 Kasım 1928 tarihli ve 7352 sayılı kararnamesi ile Heidenfeld'in de Ramach ile yapılan mukaveledeki hemen hemen aynı şartlarla görevlendirilmesine karar verilmiştir. Buna göre "polis mektepleri ile polisin bütün şubasının tekâmülünü temin edecek tedabiri Emniyet-i Umumiye Müdürü ile görüşerek tespit için şehri yedi yüz lira maktu ücret ve Viyana Polis Mektebine ve

polis teşkilatının idarî, adlî, siyasî şubeleri ile diğer aksamına ait programlarla teferruatını mübeyyin talimatnameleri istinsah ve Fransızca'ya tercüme, ihsar ve tevdi edeceği broşürler için iki yüz lira ve azimet masarifi olarak dört yüz lira verilmek ve gösterilen lüzum üzerine memleket dâhilindeki seyahat harcırahının en büyük mülkiye memurları gibi hesap edilmek ve müddeti altı ay olmak ve bu müddet zarfında bir ay izin verilmek ve müddet uzatılırsa bu izin tekrar edilmek şartları ile" Heidenfeld'in Türkiye'de görev yapmasına onay verilmiştir.⁴⁵

1929 yılında göreve başlayan Heidenfeld Türkiye'de bulunduğu süre içerisinde yeniden yapılanma ve polis eğitiminin kalitesini yükseltmek için çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Onun tavsiyeleri sonucunda levazım işlerine bakmak üzere beşinci şube kurulmuş ve teknolojik gelişmeler daha yakından takip edilmeye başlanılmıştır. Bunların yanı sıra Heidenfeld Polis Mecmuasında birçok makale yayınlayarak Türk Polisini bilgilendirmeye çalışmıştır Bunlardan bazıları şunlardır:

• Edmund Heidenfeld, "Son Asrın Emniyet Hidematının Hali Hazır Hedefi", Yıl: 16, Sayı: 239-240-241, (İkinci Teşrin, Birinci Kanun 1929 ve İkinci Kanun 1930), ss. 432-439.

• Edmund Heidenfeld, "Fenni ve Mihaniki Vesaiti Zabita", *Polis Mecmuası*, Yıl: 16, Sayı: 334-335-336-337-338, (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül-Birinci Teşrin 1929), ss. 379-383.

• Edmund Heidenfeld, "Daktiloskopi Dersleri: Parmakizi Fenninin Mahiyet ve Kıymeti", *Polis Mecmuası*, Yıl: 16, Sayı: 242, (Şubat 1930), ss. 459-463.

• Edmund Heidenfeld, "Daktiloskopi Dersleri (İkinci Ders)", *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 243, (Mart 1930), ss. 475-477;

44 B.C.A., 30-10-0-0 / 202-377-3, 03.12.1927.

45 İcra Vekilleri Heyeti'nin 21 Kasım 1928 tarih ve 7352 sayılı kararnamesi, B.C.A. 30-18-1-2 / 1-5-1.

•Edmund Heidenfeld, “Daktiloskopi Dersleri (Üçüncü ve Dördüncü Dersler)”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 244, (Nisan 1930), ss. 491-499.

•Edmund Heidenfeld, “Daktiloskopi Dersleri (Beşinci Ders: Mahalli Vak’ada Bulunmuş Parmakizleri ve Bunların Tesbit ve Tasnifleri)”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 246-247-248, (Haziran-Temmuz-Ağustos 1930), ss. 523-526.

•Edmund Heidenfeld, “Casusluk”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 253, (İkinci Kanun 1931), ss. 620-629.

Heidenfeld’in görev süresi daha sonra birkaç kez uzatılmış⁴⁶ ve en son 21 Haziran 1930 tarihli kararname ile “*Polis Teşkilatı’nın tensik ve ıslahı için icra etmekte olduğu tahkikat henüz bitmediğinden mumaileyhin bir sene daha istihdamına*” karar verilmiştir.⁴⁷ Görev süresi 1931 yılında sona eren Heidenfeld’e yapılan mukavele gereği İcra Vekilleri Heyeti kararnamesi ile dönüş harcırahı verilmesi kararlaştırılmıştır.⁴⁸

Heidenfeld’in ülkesine dönmesinden sonra Türk hükümeti, 17 Mayıs 1931 tarihli bir yazıyla Alman Dışişleri Bakanlığı’ndan “*Türkiye polisinin asrın ihtiyacatına göre esaslı surette ıslahı için malûmatı umumiye tecrübe sahibi bir mütehasısın*” önerilmesini rica etmiş; “*İşbu mütehasısın, yukarıda zikredilen vazifeden başka polis mektebinin asrî bir şekilde ifrağı, polise ait fenni hususatın Türkiye tatbiki gibi işlerle de iştigal edeceğinden kendisinin kıymeti ilmiye ve meslekiyesi bu vezai fiyaya müsait ve Avrupaca tanınmış bir mütehasıs olması*”nın gerektiğini bildirmiştir. Türk Hükümeti söz konusu uzmana, seyahat masraflarının dışında ayda 700 TL. ücret ödeyecek ve emrine bir tercüman verecektir.⁴⁹

Bütün bu çabalar ülkede mevcut ekonomik ve siyasi sıkıntılara rağmen yönetim kadrolarının, polisin nitelik ve nicelik olarak iyileştirilmesi için belirgin bir gayret sarfettiklerini göstermektedir. Yine bu çerçevede, Almanya ve Türkiye arasındaki öğrenci ve uzman alışverişinin dışında da Türkiye’nin Almanya’dan polise konularda yardım talep ettiği görülmektedir. Türkiye’nin Berlin Büyükelçiliği’nden 4 Mayıs 1933 tarihinde Alman Dışişleri Bakanlığı’na yazılan bir başka yazıda; “*Almanya’da son zamanlardaki yeni ihtiyaçları tevfi kan inşa edilmiş olan en yeni polis merkez ve karakollarının ne tarzda inşa edilmiş olduğu hakkında bazı malûmat tedariki Türkiye Cumhuriyeti’nin idaresi tarafından arz*” olunmakta ve “*Bu gibi binalara ait plan ve krokilerle izahatı lâzımının ne suretle tedarik*”inin mümkün olacağı sorulmaktadır.⁵⁰

1930 yılında basında yer alan bir haber, Türk polisinin Alman polisinin birikimlerinden yararlanma ve yeniliklere açık olmasını göstermesi açısından ilginç bir örnek teşkil ediyor.

“Polis hizmetlerinde kullanılmak üzere Almanya’dan bir polis köpeği celbedilmiştir. ‘Dolf Funt Grehend’ ismindeki bu köpek, Almanya’da köpek mektebinde tahsis etmiş ve arkadaşları arasında, aliyülala derecede şehadetname almaya muvaffak olmuştur. Bu köpek altı aylıkken mektebe başlamış ve bir sene tahsil etmiştir. ‘Dolf Funt Grehend’ iki metre yüksekliğindeki irtifai kolayca atlamakta, Almanca lisanından anlamakta ve bu lisanla verilen bütün emirleri harfiyen ifa etmektedir”⁵¹.

46 İcra Vekilleri Heyeti’nin 02 Nisan 1930 tarih ve 9066 sayılı kararnamesi, B.C.A. 30-18-1-2 / 9-17-16.

47 İcra Vekilleri Heyeti’nin 21 Haziran 1930 tarih ve 958? sayılı kararnamesi, B.C.A. 30-18-1-2 / 12-43-10.

48 İcra Vekilleri Heyeti’nin 30 Mayıs 1931 tarihli kararnamesi, B.C.A. 30-18-1-2 / 20-36-2.

49 Koçak, a.g.e., s. 41-42.

50 Koçak, a.g.e., s. 42.

51 “Mektep görmüş bir köpek polise alındı”, *Cumhuriyet*, (07 Eylül 1930).

4. Almanya ve Avusturya'ya Eğitim Amaçlı Gönderilen Türk Polisleri

Cumhuriyet yönetimi sadece Alman ve Avusturyalı uzmanları getirtmekle kalmamış, Osmanlı döneminden beri aralıksız olarak uygulanan bu ülkelere öğrenci ve devlet personeli gönderme politikasını da sürdürmüştür. Bu iki ülkenin tercih edilmesinde, Cumhuriyet kadroları içerisinde çok sayıda İttihatçılık geleneğinden gelen idarecinin bulunmasının etkisi büyüktür.

İcra Vekilleri Heyeti 1926 yılında Berlin'de toplanacak Umumi Polis Umuru Konferansı ile Polis Sergisi'ne gönderilecek olan Teftiş Kurulu Başkanı Mustafa Arif Bey'e siyasi pasaport verilmesini kararlaştırmıştır.⁵² Bu tür toplantıların haricinde 1920'li yılların sonları ve 1930'lu yılların başlarında özel anlaşmalarla birçok Türk polisi Almanya ve Avusturya'ya eğitim amacıyla gönderilmiştir. Örneğin Türkiye'nin Berlin Büyükelçiliği'nden 15 Ekim 1931 tarihinde Alman Dışişleri Bakanlığı'na yazılan bir yazıda, "*Berlin Polis Enstitüsü'nde amelî ve nazari olarak meslekî zabıta-î fenniyeyi tahsil etmek üzere Berlin'e gelen İhsan Bey'in*" okula kabulü için gerekli girişimlerin yapılması rica edilmektedir. Aradan bir ay geçtikten sonra yazılan ikinci bir yazıyla, İhsan Beyin eğitimine iki ay sonra başlayacağı bildirilerek, bu süreyi Berlin Polis Müdürlüğü'nde fiilen çalışarak değerlendirilmesinin sağlanması talep edilmektedir.⁵³

İki yıl sonra, "polis organizatör namzedi İhsan Bey'in" üç ay çalıştığı Berlin Polis Müdürlüğü'nde dokuz ay daha çalışmasına izin verilmesi rica edilmiştir. Söz konusu talep, Prusya İçişleri Bakanlığı'ndan 28 Kasım'da Alman Dışişleri Bakanlığı'na yazılan bir yazı ile yanıtlanmıştır. Yazıda, bu konuda Bakanlığın herhangi bir yetkisi olmadığı belirtilmekte, Berlin Büyükelçiliği'nin bundan sonra doğrudan Berlin Polis Müdürlüğü ile ilişki kurması gerektiği açıklanmaktadır.⁵⁴

1935 ve 1936 yıllarında, aralarında Birinci Sınıf Emniyet Müdürü Yusuf İzzettin Eraydın'ın⁵⁵ da bulunduğu dört emniyet mensubu uygulanan en yeni polis tekniklerini öğrenmek üzere, Viyana Federal Polis Müdüriyetince düzenlenen bir kursa katılmıştır. Bu hususi kursun sona ermesinden sonra Eraydın, Linz ve Salzburg şehirlerindeki Federal Polis Müdüriyetlerinin polisiye işlemleri ile Avusturya Federal Jandarmasının yapılanmasını da öğrenmesi sağlanmıştır. Eraydın Avusturya Polis Teşkilatı'nın bütün büro ve kısımlarında görev yapmak suretiyle buralarda yapılan idari ve polisiye hizmet ile bu hizmetlerin yapılmasında kullanılan taktik ve teknik hakkı bilgi almıştır. Bilhassa hüviyet tetkiki kısmının daktiloskopi [dactyloscopie: *Parmak izine dayanarak kimlik belirleme yöntemi*], mulaj [*Bir şeyin bal mumu, alçı vb. bir madde ile kalıbını çıkarmak için yapılan işlemlerin bütünü*] ve el yazılarının muayenelerinde, üniformalı polis tekâmülü hakkında polis okulunda ve diğer birimlerde gözlemlerde bulunmuştur. Viyana Federal Polis Müdüriyeti tarafından Yusuf İzzettin hakkında düzenlenen raporda olumlu ve methedici ifadeler yer almıştır:

"Yusuf İzzettin aşağıda yazılı nazari dersleri (konferansları) da dinlemiştir.

- D.R. Rudolf Pohl tarafından Avusturya polisi hakkında her gün bir saat konferans.

52 B.C.A., 30-18-1-1 / 20-51-17, 11.05.1926.

53 Koçak, a.g.e., s. 42.

54 Koçak, a.g.e., s. 42.

55 Adı geçen emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivinde bulunan A-2122 numaralı özlük dosyasındaki bilgilerden yararlanılarak düzenlenmiştir. Bkz. Eyüp Şahin, *Türk Polis Teşkilatının Şanlı Geçmişinde ve Cumhuriyete Giden Yolda İz Bırakan Polisler*, EGM Yayın No: 371, Ankara 2004, ss. 168-174. Viyana'da eğitim alan bir diğer emniyet mensubu Üçüncü Şube Şefi Mehmet Tanyeri'dir.

- Profesör Hermann Kaiser tarafından cinai laboratoryum cinai fotoğraf, mikro fotoğraf, Ultraviolett ve cinai Laboratoryum metotları hakkında 40 saat konferans.
- Polis ikinci reisi D.R. Dr. Schultz tarafından cinai tabiye hakkında 20 saat ders (konferans).
- O. Ö. Üniversite profesörü Dr. Fritz Reuter tarafından adlî tababet hakkında 30 saat ders.
- Doçent Dr. Roland Grassberger tarafından cinaî bahisler ve cinaî istatistik hakkında verilen 50 saatlik ders.
- Dünya ticareti yüksek mektep profesörlerinden Dr. Ernst Beutel tarafından cinaî aletler hakkında vermiş olduğu 20 saatlik konferans.*
- Prof. Dr. Hubert Streicher tarafından verilen adlî yazılarla-ehli vukuf (Ekspertise) hakkında 25 saatlik malûmat.
- Klinik asistanlarından Dr. Gottfried tarafından felsefenin ahvali ruhdan bahseden kısmına dair verilen 30 saatlik ders.
- Prof. Dr. Yosef Weningerin tarihi tabii beşer ve teşhis hakkında verdiği 20 saat konferans.
- Prof. Dr. Rihard Wasitzky ve asistanı üniversite doçenti Dr. Leopold Fuchs tarafından tıbbın zehirlerden bahseden kısmana dair verdikleri 30 saatlik konferans.
- Prof. Dr. Moriz Oppenheiu tarafından cilt üzerinde cinaî mühim emareler hakkında vermiş olduğu iki saatlik konferans.
- Bunlardan başka Bey Yusuf İzzettin St. Pölten şehri belediye zabıtasını da görmüştür. Viyana'da ceza işlerine bakan sulh mahkemesini de teftiş etmiş ve Viyana federal polis müdüriyeti müfettişlerinden Dr. Klauser tarafından posta pullarının taklidi hakkında vermiş olduğu konferansı dahi dinlemiştir.
- Bay Yusuf İzzettin tahsilini pek büyük bir gayret ve yorulmak bilmez bir çalışkanlıktan başka faal ve dirayetli bir alâka ile ikmal etmiştir.
- Viyana federal polis müdüriyeti, Bay Y. *İzzettin'in kursta mükemmel ve faik bir derecede ikmalî tahsilde muvaffak olduğunu memnuniyetle bildirir.*

Viyana Federal Polis Müdüriyeti

7/Mayıs/936

Dr. Skubl m.p.,”

Bu arada Viyana'da kurs almakta olan bu kursiyerleri teftiş etmek ve ayrıca Bükreş ve Peşte polisini tetkik üzere, İstanbul Emniyet Müdürü Salih Kılınc, Bakanlar Kurulu kararıyla Avrupa seyahatine gönderilmiştir.⁵⁶ Yine bu kurs devam ederken Hayri Oktay isimli bir emniyet mensubu da Berlin'de toplanacak Polis Telsiz Telgraf Ekspertleri Komitesi Konferansı'na katılmak üzere Almanya'ya gitmiştir.⁵⁷

⁵⁶ İcra Vekilleri Heyeti'nin Salih Kılınc'a döviz ve siyasi pasaport verilmesi ile ilgili 2 Nisan 1936 tarihli kararname, B.C.A. 30-18-1-2 / 63-24-17.

⁵⁷ İcra Vekilleri Heyeti'nin 8 Kasım 1935 tarihli kararname, B.C.A. 30-18-1-2 / 59-84-12.

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türk Polisinin Alman Ve Avusturya Polis Teşkilatları İle İşbirliği (1923-1938)

Benzer şekilde, 1935 yılında Emniyet İşleri Umum Müdürü İbrahim Şükrü Sökmensüer ve Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü Laboratuar Şefi Dr. Mecit Günerdem, Avrupa'daki polis ve emniyet teşkilatını incelemek ve polislik konusundaki teknolojik gelişmeleri yerinde görmek üzere bir geziye çıkmışlardır.⁵⁸ Bu gezi ileride Emniyet Teşkilatı'nda atılacak önemli adımlar için bir basamak teşkil etmiştir. 1937 yılında çıkarılan 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun hazırlanmasında bu heyetin İsviçre ve Viyana Polis Teşkilatı ile ilgili yaptığı incelemelerin büyük tesiri olmuş ve Sökmensüer bu kanunun çıkarılması için büyük bir gayret göstermiştir.⁵⁹ Ayrıca bu kanunun öngördüğü şekilde 1937 yılında Ankara Polis Enstitüsü'nün açılması bu gezinin olumlu sonuçlarından birisi olmuştur. Günerdem daha sonra, açılacak olan Polis Enstitüsünün ders programlarının bilimsel hazırlıkları için teknik inceleme yapmak üzere tekrar Lozan Polis Enstitüsü'nü ziyaret etmiştir.⁶⁰ Böylece, Emniyet Teşkilatı'nda daha üstün bilgilerle donatılmış yüksek tahsilli polis amirleri yetiştirmek, polis mesleğine girenlere meslek bilgileri vermek, orta ve yüksek kademe amir yetiştirmek üzere bir polis okulu açılması Lozan Polis Enstitüsü ve Viyana Polis Teşkilatı incelenerek, kurulacak okulun modern bir polis eğitim merkezi olması hedeflenmiştir. 15 Temmuz 1933'te Ankara Anıttepe'de temeli atılan yeni okul binası yaklaşık 749,448 lira sarfolunmak suretiyle 1936 yılında bitirilmiş ve 6 Kasım 1937 tarihinde Dâhiliye Bakanı Şükrü Kaya tarafından açılışı yapılmıştır.⁶¹ Okulun açılmasından beş ay önce çıkarılan ve gerekçesinde meslek personelinin nitelik yönünden geliştirilmesi için eğitim ve öğretimin gereğini açık ve kesin bir dille ifade eden 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 18'inci maddesi gereğince bu okula "Polis Enstitüsü" adı verilmiştir. Böylece ordudan sonra polis de bir yüksekokula kavuşmuştur.

İkinci Dünya Savaşı öncesi Nazi iktidarı döneminde, Türk-Alman/Avusturya Polis işbirliği kesilmeden devam etmiştir. Bu dönemde Almanya'nın siyasal, kültürel, askerî ve ekonomik amacı, Türkiye'yi her bakımdan Almanya'ya bağımlı bir ülke haline getirmektir. Almanya, Türkiye'nin askerî alanda da Alman etkisine girmesini ve dış politikasını buna göre düzenlemek zorunda kalmasını sağlamak amacıyla çok yoğun faaliyetlere başlamıştır. Türk ordusunda görevli Alman subaylar Alman nüfuzu için çalışıyor, ordunun Alman askerî sanayiine bağımlı kılınmasını amaçlıyorlardı.⁶² Almanya'nın bu geniş faaliyet yelpazesinde Türk polisi de Almanya'nın hedefindeydi.

Her ne kadar faşizm ve Nazizm gibi otoriter ideolojilerin yerine batılı tarzda bir demokrasiyi hedefleyen Türk Hükümetlerinin, Hitler'in iktidara gelmesinden itibaren Türkiye'deki Nazi propagandasını hassasiyetle takip etmesine rağmen,⁶³ zamanla bu propagandanın etkisini gösterdiği ve Nazilerin Almanya'da uyguladıkları polislik yöntemlerinin Türk Polisini de ister istemez etkisi altına aldığı görülmektedir.

Dünyada siyasetin ve uluslararası ilişkilerin olağanüstü şartlarda seyrettiği bu dönem, Türk polisinin yapısının şekillenmesinde oldukça etkili olmuştur. Özellikle Nazi propagandasının etkisini dönemin polis dergilerinde görmek mümkündür. 1935

58 İbrahim Azcan, *Kuruluşundan Günümüze Polis Akademisi*, Ankara (Aralık 1988), s. 13. İcra Vekilleri Heyeti'nin Şükrü Sökmensüer'e döviz verilmesine dair 12.11.1936 tarihli kararname, B.C.A. 30-18-1-2 / 69-89-19.

59 *Cumhuriyetin 50. yılında İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, Kuruluşu: Tarihi Gelişimi, Görev ve Yetkileri ve 1923-1973 Çalışmaları*, II. Kitap, EGM Yayınları, Ankara 1973, s. 67.

60 İcra Vekilleri Heyeti'nin Lozan Polis Enstitüsü'ne gönderilecek Dr. Mecit Günerdem'e döviz verilmesine dair 19.03.1937 tarihli kararname, B.C.A. 30-18-1-2 / 73-22-14.

61 Alyot, *a.g.e.*, s. 815.

62 Koçak, *a.g.e.*, s. 184.

63 Mustafa Yılmaz, "Atatürk Dönemi Emniyet Genel Müdürlüğü Raporlarında Nazi Propagandası", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 40, Kasım 2007, s. 693-705.

yılında Viyana'ya eğitim için gönderilen Emniyet Müdürü Yusuf İzzettin Eraydın, 1937 yılında Polis Dergisi'nde yazdığı bir makalede, Alman devletinin polislik politikalarından övgüyle bahsetmektedir. Polisin halkla olan ilişkilerinde en ileri gidenin Alman polisi olduğunu söyleyen Eraydın, bunun için Alman polisinin geliştirdiği yöntemlerden örnekler vermektedir. Makalenin ikinci kısmında polis yetkilerinin tüm Avrupa devletlerinde genişletildiğinden bahsedilmekte, özellikle bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de polisler mahkeme teşkil edilerek belli bazı suç davalarına bakmak selahiyetinin verilmesini tavsiye etmektedir. Eraydın yazısının sonunda somut bir gelişmeyi de haber vermektedir. Buna göre 1937 yılının Mayıs ayında Belgrat'ta toplanan Beynelmilel Kriminel Polis Kongresi'nde, Almanya polisinde tatbik edilen bu uygulamanın başka ülkelerin polis teşkilatlarında da uygulanabilmesi için, aralarında Türkiye'den bir üyenin de bulunduğu bir komisyon kurulmasına ve bu komisyonun gelecek sene Londra'da düzenlenecek toplantıda rapor sunmasına karar verilmiştir.⁶⁴

Türkiye'nin Mihver (Almanya ve İtalya) devletlerinden uzak durmaya çalıştığı ve 1937'den itibaren Türkiye'de artış gösteren Alman-Nazi propagandasına karşı ciddi tedbirlerin alındığı bu dönemde polis dergisinde, Alman ve İtalyan modellerini örnek alan yazılar yazılması ilginç bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu dönemde Cumhuriyet, Son Telgraf, Son Posta gibi gazetelerde bile zaman zaman Nazi bakış açısıyla haberler, makaleler yayınladığını da göz önünde bulundurmak gerekir.⁶⁵

5. Polislikle İlgili Alman ve Avusturya Kaynaklı Yayınların Takibi

Cumhuriyetin ilk yıllarında yayınlanan Polis Mecmualarında ve bazı yayınlarda, diğer Avrupa ülkeleri polislerinin yanı sıra çoğunlukla Alman ve Avusturya polis teşkilatı hakkında bilgilendirici yazıların yayımlandığı ve bu ülkedeki polislerin uygulamalarından yararlanılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu yazılarda Alman polisinin sahip olduğu gelişmiş teknik imkânlar ve araç-gereçler karşısında Türk polisinin imrenme ve biraz da içerleme duygusunu sezinlemek mümkündür. Örneğin 1931 yılında Polis Mecmuasında Alman Polis Teşkilatı bünyesinde deniz ve akarsular üzerinde işlenen suçlarla mücadele etmek üzere ihdas edilen "Merkezi su emniyeti" birimi ile ilgili yayınlanan bir yazıda Alman polisinden övgüyle bahsedilmektedir: "Halen Garbi Avrupa devletlerinden asri polis teşkilatı itibarı ile en ileriye gidenlerden birisi de Almanya'dır. Harbi Umumi'nin Almanya'ya tahmil ettiği ezhericihat ağır taahhütler, Alman polisine daha fazla itina sarfını icap ettirmiştir. Bu vahdeti idareye sahip yeni teşkilatın nizamname ve talimatnamelerini bulup esaslarını iyiden iyiye tetkik, hassaten sahil devletler için mühimdir."⁶⁶

Bu dönemde yayınlanan yazıların bazıları şunlardır:

• "Viyana'da İçtima Edilmiş Olan Beynelmilel Polis Konferansı Mukarreratı (3-7 Eylül 1923)", *Ceride-i Adliye*, Adliye Vekâleti tarafından ayda bir neşrolunur, Üçüncü sene, Sayı: 30, Yenigün Matbaası, Birinci kânunusani, 1341.

• "Prusya Polis Teşkilatı", *Polis Mecmuası*, Sayı: 193, (1 Kânunusani 1926), s. 419; "Prusya Polis Teşkilatı", Sayı: 194, 1926, s. 444; "Prusya Polis Teşkilatı", Sayı: 195, 1926, s. 3.

64 Yusuf İzzettin Eraydın, "Modern Polisin Teknik ve Salâhiyetleri", *Polis Dergisi*, Yıl: 23, Sayı: 308, (31 İkincikânun 1937), ss. 3859-3878.

65 *Emniyet Genel Müdürlüğü Arşivi*, Arşiv Dosya No: 12443-1, Kardeks No: 292.

66 Necmeddin, "Su Emniyet Teşkilatı", *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 253, (Birinci kânun 1931), s. 630-631.

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türk Polisinin Alman Ve Avusturya Polis Teşkilatları İle İşbirliği
(1923-1938)

- Filorinalı Nazım, “İnkılab Zamanında Banka Biletlerinin Sahtekârlığı: Viyana’da Munteşir Beynelmîlel Polis Gazetesinden”, *Polis Mecmuası*, Sayı: 198, (1 Haziran 1926), s. 75-80.
- Filorinalı Nazım, “Çeke Dair Dolandırıcılıklar: Viyana’da Munteşir Beynelmîlel Polis Gazetesinden”, *Polis Mecmuası*, Sayı: 199, (1 Temmuz 1926), s. 103-106.
- “Zürih Zabıtası Teşkilatı”, *Polis Mecmuası*, Sayı: 199, (1 Temmuz 1926), s. 106.
- “Viyana Polis Müdüriyetinin Cinai Laboratuvarın On Senelik Hayatı”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 19, Sayı: 273, (Eylül 1932), s. 1205-1208.
- Almandan Tercüme: Paris’teki Adli Polis İle Tesbiti Hüviyet Vazifeleri Hakkında, Yıl: 18, Sayı: 269, (Mayıs 1932), s. 1074-1079.
- Almandan Tercüme: “Dr. Barck, Kadın Polisi ve Cemiyeti Akvam”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 269, (Mayıs 1932), s. 1080-1081.
- Almandan Tercüme: “W. Weissman, İntihar Veyahut Arzu Üzerine Katil”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 270, (Haziran 1932), s. 1099-1105.
- Almandan Tercüme: “Nelken, Gaz Lambalarının Devrilmesi ile Yangın Vukubulduğu İddiaları”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 270, (Haziran 1932), s. 1106-1108.
- Almandan Tercüme: “Varşova Hükümet Polis Laboratuvarından”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 270, (Haziran 1932), s. 1109-1111.
- Almandan Tercüme: “Viyana Polis Müdür Dr. Brauno Schultz, Hükümetlerin Müştereken Şerirliğe Karşı Mücadeleleri İçin Beynelmîlel Büro”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 270, (Haziran 1932), s. 1111-1117.
- “Viyana Asayiş Zabıtasının Tarihçesi”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 19, Sayı: 277, (İkinci Kânunusani 1933), s. 1328-1334.
- Şükrü Saib, “İnsbruk Polis Kurumu”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 22, Sayı: 304, (31 İkinci kânun 1936), s. 3301-3304.
- Paul Fedderson, “Parmakizinden Başka Hüviyet Anlama Yolları”, (Çev. İzzet Eraydın), *Polis Mecmuası*, Yıl: 22, Sayı: 304, (31 İkinci kânun 1936), s. 3284-3297.
- Prof. Dr. Brüning, “Gizli yazılar”, (Çev. İzzet Eraydın), *Polis Mecmuası*, Yıl: 22, Sayı: 304, (31 İkinci kânun 1936), s. 3298-3299.
- “1936 Senesinde Almanya’da Suç Vaziyeti”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 26, Sayı: 316, 1938, s. 87-88.

•Kitap Tanıtımı: Dr. Ing. Helimuth Lossagk, Havassın Aldanması ve Seyrüsefer Kazaları, Franckhsche Velags-buchhandlung, Berlin, 1937. *Polis Dergisi*, Yıl: 25, Sayı: 312, (1938), s. 143.

Bu tür yazıların yayınlanmasında bir Alman hayranlığı ve Nazi propagandasının etkisinden söz etmek mümkündür. Ancak bütün bu yazıları salt bu unsurların etkisi ile yapılmış yayınlar olarak değerlendirmek pek sağlıklı değildir. Polis dergilerinde yazı yazmaya istekli ve bir yabancı lisana vakıf bir emniyet mensubu, bildiği lisanı kullanarak bu tercüme yazıları yayınlamaktadır. Zaten bu yazıları yayınlayan birkaç belli başlı birkaç ismin haricinde yazı yazan çok fazla yazar da mevcut değildir. Bu isimlerden birisi olan Yusuf İzzettin Eraydın uzun bir çalışma sonucunda tercümesine muvaffak olduğu “*Hüviyet Araştırma Yolları*” adındaki teknik eserden dolayı Umum Müdürlük Yüksek Makamı tarafından 26 Nisan 1934 tarihinde “*Takdirname*” ile ödüllendirilmiştir.

SONUÇ

Atatürk, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin ilelebet yaşaması ve gerçekleştirilen devrimlerin kökleşmesi için, ülkede iç güvenliğin sağlanması gerektiğinin farkındaydı. Çünkü huzur ve güvenliğin sağlandığı bir ülkede halk geleceğe daha güvenle bakacak ve Cumhuriyet’in hedeflerinin gerçekleşmesi daha kolay olacaktı. Bunun yanı sıra Atatürk, uluslararası arenada güçlü bir devlet olarak yer almanın en temel şartlarından birisinin kendi ülkesinde huzur ve güvenliği sağlamak olduğunun bilincindeydi. Gerek Millî Mücadele esnasında gerekse Cumhuriyet’in ilanından sonra tüm imkânsızlıklara rağmen yaptığı başarılı çalışmalarla Atatürk’ün sevgi ve takdirlerini kazanan Türk polisine, ülkede asayiş ve güvenliğin sağlanmasının yanı sıra gerçekleştirilen devrimlerin kökleşmesi sürecinde büyük ödevler düşüyordu.

Cumhuriyet hükümetleri, bu doğrultuda tespit edilen iç güvenlik politikalarının en büyük uygulayıcılarından olan polis teşkilatının içinde bulunduğu olumsuzlukları ortadan kaldırmak, polisi her alanda güçlendirmek ve çağdaş ülkelerin polis teşkilatlarının seviyesine çıkarmak için önemli adımlar atmaya çalışıyordu. Polisi nitelik ve nicelik olarak iyileştirmek, polisi profesyonelleştirmek ve yetkilerini artırmak, polisi modern araç gereçlerle donatmak ve çağın gereklerine uygun en iyi eğitim vermek için düzenlemelere gidilmiştir. Özellikle polisin eğitimi ve polisle ilgili yasal düzenlemelerin yapılması konusunda Atatürk’ün bizzat direktifleriyle köklü değişimler gerçekleştirilmiştir. O günün tüm olumsuz şartlarına karşın, Cumhuriyet Hükümetleri daha profesyonel ve modern bir polis teşkilatı oluşturabilmek, bu alandaki bilimsel gelişmeleri hayat geçirebilmek ve çağdaş teknolojiyi Türkiye’ye taşımak için arayış içerisine girmişlerdir.

Cumhuriyet döneminde yapılan bu ıslah ve inkılâp hareketleri, Osmanlı son dönemi Batılılaşma çabalarının, hızlandırılmış ve yoğunlaştırılmış bir aşamasıdır. Bu dönem, aralıksız on yıldan fazla sürmüş olan savaşlar sebebiyle yetişmiş personel kaybına bağlı olarak, hemen her alanda ihtiyaç ve taleplerin yoğunlaştığı ve yenilik ihtiyacının da arttığı bir dönemdir. Yeni oluşturulan teşkilat ve müesseseler bu yetişmiş personel ihtiyacını şiddetli bir şekilde hissetmiştir. Ülkenin iç güvenliği de bu ihtiyacın had safhada hissedildiği alanlardan birisidir.

Bu bağlamda Osmanlı kurumlarının batı bilgi ve teknolojiyle yenilenmesi amacıyla yabancı uzmanlardan faydalanılması ve Avrupa’ya öğrenci ve personel gönderilmesi politikası Cumhuriyet hükümetleri tarafından benimsenmiş ve devam ettirilmiştir.

Böylece Osmanlı Devleti döneminde başlatılan hukuk, ekonomi, eğitim gibi temel alanlarda yabancı uzmanların istihdamı uygulaması, Cumhuriyetin kuruluşundan hemen sonra da çok çeşitli alanlarda farklı ülkelerden çok sayıda uzmanın istihdam edilmesiyle sürdürülmüştür. Bu uzmanların istihdamı Türkiye'nin çeşitli alanlarda yürütmüş olduğu yenileşme ve kalkınma hamlelerine büyük katkılar sağladığı gibi iki toplumun birbirlerini tanımaları, kültürel alışveriş ve yakınlaşmanın da önemli bir aracı olmuştur.

İncelediğimiz Cumhuriyet'in ilk 15 yıllık döneminde Türkiye'ye gelerek polislik ve iç güvenlik alanında görev yapan yabancı uzmanlar içerisinde Alman-Avusturyalı uzmanların ön plana çıktığı görülmektedir. Özellikle Almanya ile Osmanlı'nın son dönemlerinden beri sürdürülen ve Birinci Dünya Savaşı yıllarında da kesintisiz devam eden bu ilişki, savaştan sonra yaklaşık altı yıllık bir kesintiden sonra 1924 yılında yeniden başlamıştır. Bu iki ülke ile Türkiye arasında olumlu olarak yürütülen siyasi ve ekonomik ilişkiler çerçevesinde gerçekleştirilen yabancı uzman istihdamı yanı sıra, yurt dışına gönderilen çok sayıda öğrenci arasında özellikle bu iki ülkeye polislerin eğitim amaçlı gönderildiği ve bu çerçevede bir işbirliğinin tesis edilmiş olduğu görülmektedir.

Bu uzmanların bilgi, görüş ve deneyimleriyle; Türkiye'de iç güvenlik konusunda yaşanan sıkıntılar ve polisin eğitilmesi, yeni teknoloji ile donatılması konusunda doğrudan ve dolaylı katkılar sağlanmış, bu uzmanların raporları doğrultusunda polis eğitimi yeniden düzenlenmiş, yeni polis eğitim kurumları açılmış ve çağdaş polis eğitimi anlayışına ilişkin atılımlar gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde atılan adımlar ve bu uzmanların katkıları, etkileri günümüze kadar devam eden kalıcı izler bırakmışlardır. Günümüzde hâlâ yürürlükte olan 1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun hazırlanmasında ve polis eğitiminin iki ana kurumu olan Polis Enstitüsü ve Polis Koleji'nin açılmasında, bu seyahatlerin ve yabancı uzmanların tavsiyelerinin çok büyük etkisi olmuştur.

Bu olumlu katkıların yanı sıra köklü ve özgün bir bilimsel polislik anlayışının Türkiye'ye getirildiğini söylemek zordur. Devletin, Batı'ya gönderilen herkesten en yeni bilgi, beceri ve teknolojilerin Türkiye'ye taşınması yönünde bir beklentisinin olmayışı veya sadece taşıyıcılıkla yetinilmesi, bu olumsuz sonuca yol açmıştır. Sadece polislik konusunda değil hemen her alanda *"bilginin üretimi ve dönüşümü yolunda, bazı pırıltılar mevcut olmasına karşın, cılız ve münferit çabalarla sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu meselenin ciddi bir devlet politikasıyla genele teşmili başarılamamıştır. Dolayısıyla modernleşmenin ithalci yönü, birkaç istisnai örneğin dışında, yurtdışı tahsilliler tarafından da aşılamamıştır. Her ne kadar öncü konuma sahip olmaları itibarıyla bugünkü gelinen noktada Türk modernleşmesine yaptıkları katkıyı inkâr etmesek de onlar vasıtasıyla, Batı'nın bilgi ve teknolojisinin ülkeye taşınması veya tanıtılmasının ötesine geçilememiştir"*⁶⁷. Bunun bir sonucu olarak Avrupa ülkelerindeki polislerin bilimsel veriler ışığında modern araçlarla gerçekleştirdiği polislik vazifesini, Türk polisleri hâlâ fedakârlık, inanç ve feragat hisleriyle sürdürmeye devam etmişlerdir.

İkinci Dünya Savaşı öncesi özellikle Alman Polis Teşkilatı ile olan ilişkiler, savaşın getirdiği tüm olumsuzluklara rağmen devam etmiştir. Ancak Cumhuriyet hükümetleri Almanların gerek Türkiye'de gerekse gönderilen öğrenciler üzerinde yürüttüğü Nazi propagandasından tedirgin olmuş, bunun etkisini kırmak için çeşitli tedbirler almıştır. Buna rağmen Türk polisinin yeni kimlik oluşumunda ve polislik anlayışının yerleşmesinde, bu propagandanın etkisi oldukça fazla olmuştur.

67 Gençoğlu, a.g.t., s. 156.

KAYNAKÇA**I-Arşiv Kaynakları**

Emniyet Genel Müdürlüğü Arşivi, Arşiv Dosya No: 12443-1, Kardeks No: 292.

B.C.A., 30-18-1-1 / 20-51-17, 11.05.1926.

B.C.A., 30-18-1-1 / 25-44-6, 13.07.1927.

B.C.A., 30-10-0-0 / 202-377-3, 03.12.1927.

B.C.A. 30-18-1-2 / 1-5-1, 21.11.1928.

B.C.A. 30-18-1-2 / 9-17-16, 02.04.1930.

B.C.A. 30-18-1-2 / 12-43-10, 21.06.1930.

B.C.A. 30-18-1-2 / 20-36-2, 30.05.1931.

B.C.A. 30-18-1-2 / 59-84-12, 08.11.1935.

B.C.A. 30-18-1-2 / 63-24-17, 02.04.1936.

B.C.A. 30-18-1-2 / 69-89-19, 12.11.1936.

B.C.A. 30-18-1-2 / 73-22-14, 19.03.1937.

II-Kitaplar

AKKUTAY, Ülker, *Milli Eğitimde Yabancı Uzman Görüşler*, Avni Akyol Kültür ve Eğitim Ümit Vakfı Yayınları, Ankara 1996.

ALYOT, Halim T., *Türkiye’de Zabıta, Tarihi Gelişim ve Bugünkü Durum*, Kanaat Basımevi, Ankara 1947.

AZCAN, İbrahim, *Kuruluşundan Günümüze Polis Akademisi*, Ankara (Aralık 1988).

Cumhuriyetin 50. yılında İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, Kuruluşu: Tarihi Gelişimi, Görev ve Yetkileri ve 1923–1973 Çalışmaları, II. Kitap, EGM Yayınları, Ankara 1973.

DÜNDAR, Ahmet Nihat, “Kuruluş, Gelişme, Değişme”, *150. Kuruluş Yıldönümünde Türk Polisi*, EGM Yayınları, Ankara 1995.

ERGÜN, Mustafa, *Atatürk Dönemi Türk Eğitimi*, Ocak Yayınları, Ankara 1997.

ERGÜN, Mustafa, *II. Meşrutiyet Devrinde Eğitim Hareketleri (1908-1914)*, Ocak Yayınları, Ankara 1996.

GENCER, Mustafa, *Jöntürk Modernizmi ve Alman Ruhü*, İletişim Yayınları, İstanbul 2003.

KEPLER, Leopold, *Die Gendarmerie in Österreich 1849-1974*, Leykam Verlag, Graz 1974.

KOÇAK, Cemil, *Türk-Alman İlişkileri (1923-1939)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2013.

ORTAYLI, İlber, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, Timaş Yayınları, İstanbul 2011.

ORTAYLI, İlber, *Osmanlı İmparatorluğu’nda Alman Nüfuzu*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1983.

ŞAHİN, Eyüp, *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Gayrimüslim Polis Biyografileri*, Polis Akademisi Yayınları, Cilt: II, Ankara 2013.

ŞAHİN, Eyüp, *Türk Polis Teşkilatının Şanlı Geçmişinde ve Cumhuriyete Giden Yolda İz Bırakan Polisler*, EGM Yayın No: 371, Ankara 2004.

TONGUR, Hikmet, *Türkiye’de Genel Kolluk*, Emniyet Genel Müdürlüğü, Ankara, 1946.

TURAN, Kemal, *Türk-Alman Eğitim İlişkilerinin Tarihi Gelişimi*, Ayışığı Kitapları, İstanbul 2000.

III-Dergiler

(Münih polis müdüriyetinden Banernefiand), “Ayak İzlerinin Delaili Subutiye Olarak İstimali”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 19, Sayı: 274, (Birinciteşrin 1932).

“(Avusturyalı uzmanların geliştirdiği) Şüpheli Eşhasın Elbiselerinde Bulunan Tozları Toplamak İçin Yeni Cihaz”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 265, (Kânunusani 1932).

“1936 Senesinde Almanya’da Suç Vaziyeti”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 26, Sayı: 316, 1938.

“Avusturya Polisi”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 265, (Şubat 1932).

“Avusturya Polisi”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 267, (Mart 1932).

“Beynelmilel Mücrimler”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 253, (Birinci kânun 1931), Sayı: 254, (Şubat 1931), Sayı: 258.

“Dişizleri, bıçak izleri, tek parmak izi”, (Norvest Police Journal’den tercüme), *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 254, (Şubat 1931).

“İstokholm’da Polis Hemşireler”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 280, (Nisan 1933).

“Kanda Alkolün Tesbiti Usulü; Bu Usulün Zabıtai Cinaiei İçin Ehemmiyeti” *Polis Mecmuası*, Yıl: 19, Sayı: 278, (Şubat 1933).

“Parmak İzlerinin Tetkik-i Hüviyet Hizmetinde Suret-i Tatbik ve İstimaline Dair Talimatname”, *Polis Mecmuası*, Sayı: 3, 1913.

“Parmakizinden istifade edelim”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 16, Sayı: 239-240-241, (İkinci Teşrin, Birinci kânun 1929 ve İkinci kânun 1930).

“Polis Memurları İçin On üç Tavsiye”, (İngilizceden Tercüme)”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 258, (Haziran 1931).

“Prusya Polis Teşkilatı”, *Polis Mecmuası*, Sayı: 193, (1 Kânunusani 1926).

“Prusya Polis Teşkilatı”, Sayı: 194, 1926, s. 444; “Prusya Polis Teşkilatı”, Sayı: 195, 1926.

“Radyo ‘Televizyon’ ile Parmakizi Alma”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 21, Sayı: 302, (31 Temmuz 1935).

“Tayyare ile Havadan Tarassut”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 21, Sayı: 302, (31 Temmuz 1935).

“Tehevürü Suçlar (Crime Passionel)”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 265, (Şubat 1932).

“Viyana Asayiş Zabıtasının Tarihçesi”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 19, Sayı: 277, (İkinci Kânunusani 1933).

“Viyana Polis Müdüriyetinin Cınai Laboratuvarın On Senelik Hayatı”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 19, Sayı: 273, (Eylül 1932).

“Viyana’da İçtima Edilmiş Olan Beynelmilel Polis Konferansı Mukarreratı (3-7 Eylül 1923)”, *Ceride-i Adliye*, Adliye Vekâleti tarafından ayda bir neşrolunur, Üçüncü sene, Sayı: 30, Yenigün Matbaası, Birinci kânunusani, 1341.

“Zürih Zabıtası Teşkilatı”, *Polis Mecmuası*, Sayı: 199, (1 Temmuz 1926).

AKDAĞ, Ömer, “Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Eğitim Alanında Yabancı Uzman İstihdamı (1923-40)”, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S:1 (1), 2008.

Almancadan Tercüme: “Dr. Barck, Kadın Polisi ve Cemiyeti Akvam”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 269, (Mayıs 1932).

Almancadan Tercüme: “Nelken, Gaz Lambalarının Devrilmesi ile Yangın Vukubulduğu İddiaları”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 270, (Haziran 1932).

Almancadan Tercüme: “Paris’teki Adli Polis İle Tesbiti Hüviyet Vazifeleri Hakkında”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 269, (Mayıs 1932).

- Almancadan Tercüme: “Varşova Hükümet Polis Laboratuvarından”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 270, (Haziran 1932).
- Almancadan Tercüme: “Viyana Polis Müdür Dr. Brauno Schultz, Hükümetlerin Müştereken Şerirliğe Karşı Mücadeleleri İçin Beynelmillel Büro”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 270, (Haziran 1932).
- Almancadan Tercüme: “W. Weissman, İntihar Veyahut Arzu Üzerine Katil”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 270, (Haziran 1932).
- BİRİNCİ, İhsan “Teşkilatımızın Kuruluşu”, *Polis Emeklileri Polis Dergisi*, Yıl: 9, Sayı: 123, (Ekim 1962).
- CÖNERDEM, Mecid, “Polis Siyantifik”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 25, Sayı: 313, (1938).
- DEMİRBAŞ, Cevdet, “Osmanlı İmparatorluğu’ndan Günümüze Polis Teşkilatı”, *Polis Dergisi*, Yıl: 11, Sayı: 43, (Ocak-Şubat-Mart 2005).
- DİKİCİ, Ali, “Osmanlı Makedonya’sında Kurulan İlk Uluslararası Polis Barış Koruma Misyonu: Mürzsteg Reform Programı”, *Karadeniz Araştırmaları*, Cilt: 6, Sayı: 24, (Kış 2010).
- EOSTİK, Raymon B., “Avrupa Polis Sistemleri”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 259, (Temmuz 1931).
- ERAYDIN, Yusuf İzzettin, “Modern Polisin Teknik ve Salahiyetleri”, *Polis Dergisi*, Yıl: 23, Sayı: 308, (31 İkindikânun 1937), ss. 3859-3878.
- FEDDERSON, Paul, “Parmakizinden Başka Hüviyet Anlama Yolları”, (Çev. İzzet Eraydın), *Polis Mecmuası*, Yıl: 22, Sayı: 304, (31 İkinci kânun 1936).
- GENÇOĞLU, Mustafa, “Batı Bilgi ve Teknolojisinin Osmanlı Bahriyesine Aktarımı”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, (TAD), Cilt: 34, Sayı: 58, (Eylül 2015).
- HEİDENFEL, Edmund, “Daktiloskopi Dersleri (Beşinci Ders: Mahalli Vak’ada Bulunmuş Parmakizleri ve Bunların Tesbit ve Tasnifleri)”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 246-247-248, (Haziran-Temmuz-Ağustos 1930).
- HEİDENFEL, Edmund, “Daktiloskopi Dersleri (İkinci Ders)”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 243, (Mart 1930).
- HEİDENFEL, Edmund, “Daktiloskopi Dersleri (Üçüncü ve Dördüncü Dersler)”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 244, (Nisan 1930).
- HEİDENFEL, Edmund, “Daktiloskopi Dersleri: Parmakizi Fenninin Mahiyet ve Kıymeti”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 16, Sayı: 242, (Şubat 1930).
- HEİDENFEL, Edmund, “Fenni ve Mihaniki Vesaiti Zabıta”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 16, Sayı: 334-335-336-337-338, (Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül-Birinci Teşrin 1929).
- HEİDENFEL, Edmund, “Son Asrın Emniyet Hidematının Hali Hazır Hedefi”, Yıl: 16, Sayı: 239-240-241, (İkinci Teşrin, Birinci Kanun 1929 ve İkinci Kanun 1930).
- Heidenfeld, Edmund, “Casusluk”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 253, (İkinci Kanun 1931), ss. 620-629.
- Kitap Tanıtımı: Dr. Ing. Helimuth Lossagk, Havassın Aldanması ve Seyrüsefer Kazaları, Franckhsche Velags-buchhandlung, Berlin, 1937. *Polis Dergisi*, Yıl: 25, Sayı: 312, (1938).
- MUCHISON, Carl, “Malumatı Cinaiye (İngilizceden Tercüme)”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 259, (Temmuz 1931).

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türk Polisinin Alman Ve Avusturya Polis Teşkilatları İle İşbirliği
(1923-1938)

- NAZIM, Filorinalı, “Çeke Dair Dolandırıcılıklar: Viyana’da Münteşir Beynelmilel Polis Gazetesinden”, *Polis Mecmuası*, Sayı: 199, (1 Temmuz 1926).
- NAZIM, Filorinalı, “İnkılab Zamanında Banka Biletlerinin Sahtekârlığı: Viyana’da Münteşir Beynelmilel Polis Gazetesinden”, *Polis Mecmuası*, Sayı: 198, (1 Haziran 1926).
- Necmeddin, M., “Avrupa Polis Teşkilatı’ndan: İtalya-Polonya Polisi”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 263, (Teşrinisani 1931).
- Necmeddin, M., “Avrupa Polis Teşkilatı’ndan: Londra ve İngiltere Polisi”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 264, (Kânunuevvel 1931).
- Necmeddin, M., “Su Emniyet Teşkilatı”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 253, (Birinci kânun 1931).
- Polis Mecmuası*, Yıl: 17, Sayı: 255-256-257, (Mart, Nisan, Mayıs 1931).
- Prof. Dr. Brüning, “Gizli yazılar”, (Çev. İzzet Eraydın), *Polis Mecmuası*, Yıl: 22, Sayı: 304, (31 İkinci kânun 1936).
- RABİNOWİCZ, Leon, “Tehevürü Suçlar (Le Crime Passionel)”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 18, Sayı: 265, (Kânunusani 1932).
- SAİB, Şükrü, “İnsbruk Polis Kurumu”, *Polis Mecmuası*, Yıl: 22, Sayı: 304, (31 İkinci kânun 1936).
- YILDIRIM, Seyfi, “Cumhuriyet Döneminde Türk-Macar İlişkileri Çerçevesinde İstihdam Edilen Macar Uzmanlar”, *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 8 Sayı: 15 (Bahar 2012).
- YILMAZ, Mustafa, “Atatürk Dönemi Emniyet Genel Müdürlüğü Raporlarında Nazi Propagandası”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 40, Kasım 2007.
- YILMAZÇELİK, İbrahim, “Çanakkale Muharebelerinde Türk Polis Teşkilatı’nın Katılımları ve Hizmetleri”, *100. Yılında Birinci Dünya Savaşı, 2. Uluslararası Tarih Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Buca Belediyesi, 16-18 Ekim 2014, İzmir, 2015.

IV-Gazeteler

“Mektep görmüş bir köpek polise alındı”, *Cumhuriyet*, (07 Eylül 1930).

V-Tezler

- GENÇOĞLU, Mustafa, *Osmanlı Devleti’nce Batı’ya Eğitim Amacıyla Gönderilenler (1830-1908) -Bir Grup Biyografisi Araştırması-*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Ankara 2008).
- GÜLÇİÇEK, Hüseyin, *Emniyet Teşkilatı Hakkında Hükümet Politikaları (1920–1950)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, 1990).
- ŞAHİN, Mustafa, *Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarında Yabancı Uzmanların Yeri (1923-1960)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, İzmir, 1996).

V-İnternet Kaynakları

“Die Österreichische Bundesgendarmerie”, *International Police Association IPA Austria - Bundesgendarmerie*, <http://www.ipa.at/ipaplus/gendarmerie.htm>, erişim tarihi: 23.1.2017.

Türkiye Cumhuriyeti Viyana Büyükelçiliği Web Sayfası, <http://viyana.be.mfa.gov.tr/MissionChiefHistory.aspx>, erişim tarihi: 22.1.2017.